

**Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова
Кафедра педагогіки і психології дошкільної освіти
та дитячої творчості**

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
Декан факультету
педагогіки і психології
Олефіренко Т.О.
“ _____ ” _____ 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни**

**ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА З МЕТОДИКОЮ
КЕРІВНИЦТВА ЗОБРАЖУВАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ**

**освітнього ступеня бакалавра
галузі знань 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта**

Шифр за навчальним планом ПП 2.04

Київ – 2020 р.

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю» затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова « »_квітня, року, протокол № .

Розробник програми: Ходунова В.Л., канд. пед. наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти та дитячої творчості
« » вересня 2020 року, протокол №

Завідувач кафедри

Цветкова Г.Г.

I. Опис навчальної дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Кількість кредитів - 6	Методи навчання: Лекція, пояснення, бесіда, виступи на семінарських заняттях, виконання практичних робіт, виконання поточних тестів, захист рефератів, інтерактивні обговорення, презентація творчих завдань, проектів. <i>Система Moodle</i> https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=4902 <i>інтернет-конференція</i> https://meet.google
Спеціальність 012 Дошкільна освіта	Загальна кількість годин - 210 <i>Денна</i> <i>Заочна</i>	
Освітній ступінь бакалавр	Лекції: 40 10 Семінарські (практичні) заняття:	
Статус дисципліни: нормативна	50 10 Лабораторні заняття:	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом – 3	11 - Індивідуальна робота:	
Семестр V	- - Самостійна робота:	
Тижневе навантаження: -аудиторне: 10 -самостійна робота – 4 год	108 190 Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:	Форми поточного контролю: усне опитування, виконання завдань, перевірка самостійної роботи. інтерактивне обговорення проблемних питань; експрес-тести. Модульний контроль – письмова модульна контрольна робота.
Мова навчання – українська	2.5/5 1/10	

Предметом вивчення навчальної дисципліни є художньо-педагогічна підготовка фахівців в галузі дошкільної освіти до використання різних видів образотворчої діяльності для різнобічного розвитку дітей дошкільного віку.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальний матеріал курсу спирається на базові положення загальної і дитячої психології про роль діяльності в розвитку особистості та психології творчості про специфіку дитячої художньої творчості та способи її активного розвитку; в процесі викладання актуалізуються між предметні зв'язки з дисциплінами «Естетика», «Історія і теорія світової і вітчизняної культури», «Основи народознавства», в яких розглядаються основні закономірності і художні особливості розвитку образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва в історії людської цивілізації, пізнавальні і виховні функції мистецтва в суспільстві; актуалізуються базові знання студентів з курсів загальна і дошкільна педагогіка.

Метою викладання навчальної дисципліни підготовка вихователів закладів дошкільної освіти з основами теорії образотворчого мистецтва, оволодіння різноманітними техніками в галузі малюнка, живопису, декоративних розписів, засвоєння методики залучення дітей дошкільного віку до образотворчої діяльності.

Курс спрямований на формування у слухачів теоретичних знань та практичних навичок, готовності їх використання у процесі художньо-естетичного виховання і різнобічного розвитку дітей дошкільного віку засобами образотворчого мистецтва.

Завдання курсу:

- засвоєння видів і жанрів образотворчого мистецтва;
- знайомство із змістом програмових завдань та календарно-тематичних планів з образотворчої діяльності у ЗДО;
- активізація потреби у саморозвитку щодо власної компетентності в теорії та практиці образотворчого мистецтва;
- оволодіння практичними вміннями та навичками з образотворчої діяльності;
- залучення студентів до науково-дослідної роботи в галузі образотворчої діяльності дошкільників;
- розвиток творчої особистості майбутнього вихователя

II. Основні результати навчання і компетентності, які вони формують:

№	Результати навчання	Компетентності
1	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обізнаність у конструюванні відносин з оточуючими людьми в міжособистісних стосунках, поведінці; - прийоми професійного спілкування; - особливості розвитку у дітей дошкільного віку образотворчих здібностей і шляхи формування їх творчості в різних видах образотворчої діяльності; альтернативні підходи до планування образотворчої діяльності, напрями інноваційно-пошукової діяльності педагога в галузі цієї методики. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати інформацію з різних джерел, користуватися різноманітною довідковою літературою, адаптуватися в новому культурному середовищі; володіти спільною (груповою, кооперативною) професійною діяльністю, прийомами професійного спілкування 	<p>Загальні компетентності (ЗК)</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до упровадження в освітній процес комплексу компетентнісного, особистісно-орієнтованого, системного, діяльнісного, аксіологічного підходів в мистецькій освіті як методологічної платформи її функціонування; - розбудова власної фахової діяльності у відповідності до мети та шляхів модернізації процесу образотворчої діяльності в контексті вимог щодо її реформування, володіння мистецтвознавчим, педагогічним тезаурусом; - здатність до здійснення моніторингу якості мистецької освіти; - здатність системно аналізувати проблеми у галузі образотворчої діяльності освіти, генерувати нові ідеї і створювати нове знання, володіти науковим світоглядом; - здатність формулювати власну думку, володіти навичками ведення наукової і загальнокультурної дискусії; - здатність формувати загальне уявлення про стан, законодавчу базу сучасної освіти та напрями її модернізації, особливості розвитку мистецької освіти в Україні; - здатність до вільного спілкування і співпраці державною та рідною мовами (усно і письмово). - здатність до вільного користування засобами сучасних інформаційних і комунікаційних технологій. <p>здатність до реалізації інтеграції навчальних дисциплін</p>
2	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обізнаність у конструюванні відносин з оточуючими людьми в 	<p>Професійні (психолого-педагогічні) компетентності (ПК)</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до упровадження в навчальний

	<p>міжособистісних стосунках, поведінці;</p> <ul style="list-style-type: none"> - прийоми професійного спілкування; - особливості розвитку у дітей дошкільного віку образотворчих здібностей і шляхи формування їх творчості в різних видах образотворчої діяльності; альтернативні підходи до планування образотворчої діяльності, напрями інноваційно-пошукової діяльності педагога в галузі цієї методики. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати інформацію з різних джерел, користуватися різноманітною довідковою літературою, адаптуватися в новому культурному середовищі; володіти спільною (груповою, кооперативною) професійною діяльністю, прийомами професійного спілкування 	<p>процес психолого-педагогічних засад освітньої діяльності в умовах закладу дошкільної освіти;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знання загальних інклюзивних підходів до побудови освітнього процесу; - обізнаність і практичний досвід у сфері сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; - здатність до побудови освітнього середовища і повноцінної комунікації між його учасниками; - володіння основами мовної професійної культури; - володіння сучасними педагогічними технологіями, методами і прийомами; - здатність працювати в колективі і застосовувати навички ефективної організації праці та командної роботи; - здатність самостійно здобувати, аналізувати й використовувати в практичній діяльності знання і вміння, в тому числі в нових галузях; - здатність застосовувати сучасні методи аналізу, подання та передавання інформації, використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі.
3	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сучасні програми навчання образотворчій діяльності у ЗДО; принципи побудови програм; - методи і прийоми навчання дошкільників образотворчій діяльності; - програмні вимоги до різних вікових груп з образотворчої діяльності; - типи і види занять з навчання образотворчій діяльності; - гігієнічні та естетичні вимоги до проведення занять; - структуру і тривалість занять відповідно віку дитини; - завдання, зміст і методику навчання дітей предметного, сюжетного, тематичного, декоративного та творчого малювання у ЗДО; • анатоμο-фізіологічні особливості дітей дошкільного віку; <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - орієнтуватися в реальному оточенні і його оцінка з позиції морально-естетичних критеріїв; 	<ul style="list-style-type: none"> - Фахові (предметні) компетентності (ФК) - <i>компетентність у галузі образотворчої діяльності:</i> спрямовувати образотворчу діяльність на розвиток у дітей естетичних почуттів, формування позитивних морально-естетичних якостей особистості, - методична компетентність: здатність до самостійного конструювання методичного забезпечення для провадження фахової діяльності на заняттях з образотворчої діяльності на основі поглиблених знань у галузі теорії та методики образотворчої діяльності; - етнокультурна компетентність – інтегрована здатність щодо організації освітнього процесу в ЗДО на основі системи цінностей української національної культури як суб'єкту і важливої складової світової культури; - художньо-естетична компетентність – інтегрована здатність щодо організації освітнього процесу в ЗДО, спрямованого на розвиток художньо-естетичних смаків та ідеалів; - комунікативна компетентність – інтегрована здатність до організації педагогічного спілкування у процесі

<ul style="list-style-type: none"> - орієнтуватися в виразних засобах образотворчого мистецтва; - виконувати мистецький аналіз творів образотворчого мистецтва і здійснювати їх відбір для дітей дошкільного віку - залучати дітей до кращих здобутків світового і національного мистецтва, розвивати вміння сприймати художні образи у творах мистецтва. - складати методичні розробки творчих занять з різних видів образотворчої діяльності; - в процесі взаємодії з батьками здійснювати інформаційно-просвітницьку діяльність щодо пояснення завдань естетичного виховання дітей, розширення знань про образотворче мистецтво, роз'яснення прийомів і методів організації образотворчої діяльності дітей в сім'ї; - організовувати та облаштовувати виставки творів образотворчого мистецтва та дитячих творчих робіт; - облаштовувати естетично-повноцінне, різноманітне, динамічне, предметно-розвивальне середовище для занять самостійної образотворчої діяльності. 	<p>образотворчої діяльності відповідно до принципів деонтології гуманних відносин і діалогізації; володіння вербальними, невербальними та мистецькими методами, засобами і прийомами педагогічної комунікації; організація навчального процесу як діяльності суб'єкт- суб'єктного типу.</p>
---	---

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 210 год./7 кредитів ECTS.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна форма навчання)			
		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Семінарські	СРС
Змістовий модуль 1. Основи образотворчого мистецтва та історія його розвитку										
1.	Тема 1.1 Образотворче мистецтво як складова частина культури і людини	4	2		-	2			-	6
2.	Тема 1.2. Види, форми і жанри образотворчого мистецтва як джерело змісту образотворчої діяльності дошкільників	6	2		2	4	1	1		6
3.	Тема1.3 Зарубіжне образотворче мистецтво: історичний вимір	6	2	2	-	4				8
4.	Тема1.4 Твір мистецтва-основна ланка художньої культури. Естетичне сприймання й мистецтвознавчий аналіз художнього твору.	6	2	2	-	2				6
5.	Тема1.5. Мистецтво живопису, скульптури та архітектури.	8	2	2	-	4	1		1	6
6.	Тема1.6. Українське образотворче мистецтво від княжої доби до ХХІ століття	6	2		1	4				6
	Тема1.7. Культура, мистецтво й освіта як чинники розвитку особистості в образотворчій діяльності	6		4		2				6
	Тема1.8. Мистецький аналіз творів образотворчого мистецтва різних епох, видів і жанрів	8		4		4				6
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи образотворчої діяльності										
7.	Тема 2.1. Психологічні основи образотворчої діяльності дітей дошкільного віку	6	2	2	-	2	1	1		10
8.	Тема 2.2. Розвиток у дітей інтересу до образотворчої діяльності дітей	8	2	2	-	4	1		-1	10
9.	Тема 2.3. Творча діяльність дітей і педагогічні умови її активізації	10	2	2	-	6	1	1	-	10
Змістовий модуль 3. Особливості організації образотворчої діяльності дітей раннього і дошкільного віку										
10.	Тема 3.1. Альтернативні програми навчання дітей образотворчої діяльності	6	2	2	-	2		-	-	8
11.	Тема 3.2. Види образотворчої діяльності та оволодіння ними дітьми дошкільного віку	8	2	2	-	4	1	1	-	6
12.	Тема 3.3. Методика організації педагогічного супроводження зображувальної діяльності на етапі дошкільного дитинства	2	-	2	-	3			-	8

	Тем3.4. Робота з обдарованими дітьми	4		2		2	1	1		8	
13.	Тема 3.5. Форми і методи організації образотворчої діяльності	8	2	2	-	4	1	-	-1	8	
	Тема 3.6. Розвиток у дітей здібностей до естетичного сприймання творів образотворчого мистецтва	8		2		4	1	1		6	
	Тема 3.7. Особливості організації образотворчої діяльності в групах зі змішаним віковим складом дітей	8		4		4				6	
	Тема 3.8. Образотворчість і художньо-естетичний розвиток особистості в ранньому дитинстві	4		2		2	1		1	6	
	Змістовий модуль 4. Методика і педагогічні технології розвитку особистості дитини в процесі образотворчої діяльності										
14	Тема 4.1. Організація та методика проведення занять з малювання у вікових групах ЗДО	8		2	-	6	1	1		8	
15	Тема 4.1. Малювання як провідний вид образотворчої діяльності дітей	6	2		2	2	2	1	1	6	
16.	Тема 4.1. Розвиток особистості дитини у процесі занять з ліплення	10	2		2	6	1	1		8	
17.	Тема 4.1. Зміст і методика керівництва аплікацією у вікових групах ЗДО	10	2		2	6	2	1	1	8	
	Тема 4.1. Особистісно розвивальна спрямованість конструктивномоделювальної діяльності	8		4		4	1		1	8	
	Тема 4.1. Декоративна діяльність дітей дошкільного віку як засіб і середовище розвитку особистості	8		2	2	4	1		1	8	
	Змістовий модуль 5. Вихователь як співучасник і організатор образотворчої діяльності дітей										
18	Тема 5.1. Альтернативні підходи до планування образотворчої діяльності	6	2		-	2	2	1	-1	4	
19	Тема 5.2. Перспективність і наступність в організації образотворчої діяльності в закладі дошкільної освіти та школі	8	4		-	2-	2	1	1	-	6
20.	Тема 5.3. Інноваційно-пошукова робота педагогів у галузі методики образотворчої діяльності	6	2			-	4	1		-1	4
	Тема 5.4. Нетрадиційні форми	8		4		2					

	роботи з образотворчої діяльності в ЗДО								
21.	Тема 5.4. Спільна робота дошкільного навчального закладу та сім'ї з питань розвитку дитини засобами образотворчого мистецтва	6	4	-	2	1	-	1	4
Разом:		210	40	50	12	108	20	10	10
									190

IV. Зміст дисципліни

№	Назва модулів, тема та її зміст	всього	лекцій
	Змістовний модуль 1. . Основи образотворчого мистецтва та історія його розвитку	2	2
	Тема 1. Образотворче мистецтво як складова частина культури і людини Мистецтво як форма суспільної свідомості. Візуальність і статичність – провідні риси образотворчого мистецтва, функції мистецтва в суспільстві. Мистецтво як форма суспільної свідомості. Візуальність і статичність – провідні риси образотворчого мистецтва, функції мистецтва в суспільстві. Художній образ. Художній метод. Історичний характер мистецтва. <i>Рекомендована література</i> 1. Боров Ю.Б. Эстетика: Учебник / Ю.Б. Боров. – М.: «Высшая школа», 2002. – 511 с. 2. Даниэль С.М. Искусство видеть / С.М. Даниэль. – Л.: «Искусство», 1990. – 223 с. 3. Каган М.С. Морфология искусства: Историко-теоретическое исследование внутреннего строения мира искусств / М.С. Каган. – Л.: «Искусство», 1972. – 440 с. 4. Кедров Б.Н. Классификация / Б.Н. Кедров // Философская энциклопедия. М., 1963. – т.2, с 523. 5. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: Навч. посібник / В.П. Котляр. – К.: „Кондор”, 2006. – 200 с. 6. Основи викладання мистецьких дисциплін: Навчальний посібник / за заг. ред. О.П. Рудницької. – К.: „Експрес-об’ява”, 1998. – 183 с. 7. Розенвассер В.Б. Беседы об искусстве / В.Б. Розенвассер. – М.: «Просвещение», 1979. – 183 с.		
	Тема 2. Культура, мистецтво й освіта як чинники розвитку особистості в образотворчій діяльності	2	2
	1. Отич О. М. Педагогіка мистецтва: сутність та місце в системі наук про освіту /О.М. Отич // Мистецтво та освіта. – 2008. – № 2 (48). – С. 13-17 2. Зязюн І.А. Естетичні засади розвитку особистості / І.А. Зязюн // Мистецтво у розвитку особистості: монографія / за ред., передмова та післямова Н.Г. Ничкало. – Чернівці: Зелена Буковина, 2006. – С. 14-36 3. Зязюн І.А. Культурна парадигма в практиці гуманітаризації і гуманізації сучасної освіти / І.А. Зязюн // Культура політики в Україні у контексті світових трансформаційних процесів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12-13 груд. 2000р.). – К., 2001. – С. 40-43. 7. Каган М.С. Философия культуры /М.С. Каган. – СПб., 1996. – С. 132- 134. 4. Мелик-Пашаев А.А. Педагогика искусства и творческие способности /А.А. Мелик-Пашаев. – М., 1981. – 96 с. 5. Отич О.М. Мистецтво у змісті професійної підготовки майбутнього педагога професійного навчання: навч.-метод. посіб. /О.М. Отич. – Полтава: ІнтерГрафіка, 2005. – 200 с. 6. Культура. Ідеологія. Особистість.: Методолого-світоглядний аналіз. Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. 2-е вид. К.: Знання України, 2005. 580 с. 7. Берестовская Д. С. Культурология. Учебное пособие. — Симферополь. Бизнес-Информ, 2005. — 392 с. : 8. Теорія та історія світової і вітчизняної культури. Курс лекцій. — Київ : Либідь, 1993. — 390 с. 9. Українська і зарубіжна культура. — Донецьк : <u>Східний видавничий дім</u> , 2001. — 372 с.		

<p>10. Костенко О. М. Культура і закон — у протидії злу. — Київ: Атіка. — 2008.-</p> <p>Тема 3. Види, форми і жанри образотворчого мистецтва як джерело змісту образотворчої діяльності дошкільників</p> <p>Живопис як вид образотворчого мистецтва. Різноманітність технік та засоби художньої виразності живопису. Види і жанри живопису. Мистецтво графіки; засоби виразності графіки; види графіки. Мистецтво скульптури: засоби виразності; тили, види і жанри скульптури. Мистецтво архітектури, типи архітектури.</p> <p>Архітектура. Органічна єдність техніки, науки і мистецтва у ство ренні архітектурних споруд. Види архітектури за її призначенням. Виразні засоби архітектури. Народне й декоративно прикладне мистецтво. Різноманітність його видів. Специфіка мови народного й декоративно прикладного мистецтва, її за лежність від національних уподобань. Класифікація жанрів декоратив но прикладного мистецтва.</p> <p><i>Рекомендована література</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Беда Г.В. Живопись и её изобразительные средства / Г.В. Беда. – М.: «Просвещение», 1977. – 188 с. 2 2. Білецький П.О. Мова образотворчих мистецтв / П.О. Білецький. – К.: „Радянська школа”, 1973. – 127 с. 3. Борев Ю.Б. Эстетика: Учебник / Ю.Б. Борев. – М.: «Высшая школа», 2002. – 511 с. 4. Даниэль С.М. Искусство видеть / С.М. Даниэль. – Л.: «Искусство», 1990. – 223 с. 5. Каретникова И.А., Степанян Н.С., Стародубова В.В. Как смотреть и понимать произведения искусства / И.А. Каретникова, Н.С. Степанян, В.В. Стародубова. – М.: «Знание», 1964. – 80 с. 6. Касіян В. Мистецтво графіки / Василь Касіян. – К.: „Образотворче мистецтво”, 1960. – 45 с. 7. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: Навч. посіб. – 2-е вид., перероб. і допов. / М.А. Кириченко, І.М. Кириченко. – К.: „Вища школа”, 2002. – 190 с. 8. Курашова И.А. Беседы о живописи в школе / И.А. Курашова. – М.: «Искусство», 1966. – 256 с. 9. Розенвассер В.Б. Беседы об искусстве / В.Б. Розенвассер. – М.: «Просвещение», 1979. – 183 с. 10. Сокольникова Н.М. Изобразительное искусство и методика его преподавания в начальной школе: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Н.М. Сокольникова. – 4-е изд., стер. – М.: „Академия”, 2008. – 368 с. <p>мистецтва</p>	2	2
<p>Тема 4. Зарубіжне образотворче мистецтво: історичний вимір</p> <p>Античність як культурологічне поняття. Джерельна база єгиптології. Головні віхи історії Стародавнього Єгипту, Греції, Риму. Характерні риси середньовічної культури Візантії, арабського Сходу, Індії, Китаю, Японії. Періодизація культури епохи Відродження. Основні віхи історії Європи XIII-XVI ст. Поняття „культура Нового часу”. Основні віхи історії Європи XVII-XVIII ст. Просвітництво” як культурологічне поняття. Головні засади культури Просвітництва. Основні віхи історії та характерні риси культури XIX ст. Особливості мистецького життя XIX ст. Основні віхи всесвітньої історії XX ст. Культура епохи Возрождения и Реформации.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Культура епохи Возрождения и Реформации. – М., 1981. 2. Буркхардт Я. Культура Возрождения в Италии. – М., 1996. Маккай Л. Мир Ренессанса. – Будапешт, 1984 3. Арган Дж. К. История итальянского искусства. – Т.1, 2. – М., 1990. Шахова К. Великие европейские живописцы XV-XVII веков. – К., 1988. 4. Богат Е. Мир Леонардо. Философский очерк. – Кн.1, 2. – М., 1989 Культура епохи Возрождения и Реформации. – М., 1981. 5. Рафаэль и его время / Отв. ред. Л. Чиколини. – М., 1986 6. Гусев В. Західна філософія Нового часу XVII-XVIII століть. – К., 2000. 7. Дейвіс Н. Європа: Історія. – К., 2000. 8. Бичко А., Бичко І., Табачковський В. Історія філософії: Підручник. – К., 2001 	2	2

<p>9. Західноєвропейський живопис 14-18 століть / Авт.-упоряд. Л. Сак, О. Школярєнко. – К., 1986.</p> <p>10. Рославец Е. Живопись Франции XVII-XVIII веков. – К., 1990</p> <p>11. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. – К., 1981.</p> <p>12. Дмитриева Н. Краткая история искусств. – Вып.2. – М., 1991.</p> <p>13. Тоффлер Э. Третья волна // http://www.tomsk.ru/Books/Toffler/</p> <p>14. Полевой В. Малая история искусств. Искусство XX века. – М., 1991.</p> <p>15. Современное западное искусство XX века / Авт. кол. В. Турова, Т. Левая, О. Леонтьева. – М., 1988. (к.м.) Енциклопедія постмодернізму / За ред. В. Тейлора. – К., 2003.</p> <p>16. Борев Ю. Эстетика. – М., 2005.</p> <p>17. Козловски П. Культура постмодернизма: Общественно-культурные последствия технического развития. – М., 1997.</p>		
<p>Тема 4. Твір мистецтва- основна ланка художньої культури. Естетичне сприймання й мистецтвознавчий аналіз художнього твору.</p> <p>Художній твір як продукт творчості, що втілює в чуттєво матеріальній формі духовно змістовний задум художника. Естетична й художня цінність твору. Ідейно художній зміст і форма твору. Естетичне сприймання й мистецтвознавчий аналіз художнього твору.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С. Короткий культурологічний словник / С. Д. Абрамович. – Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2005. – 64 с. 2. Анучина Л. В. Основи художньої культури : Навч. посіб. для студ. гуманіт. ф-тів вищ. навч. закл. Ч. 1. Теорія та історія світової художньої культури / Л. В. Анучина, Н. О. Карпова, О. В. Колесникова, В. О. Лозовой, В. С. Немцова, О. В. Сердюк, О. В. Шило; ред.: В. О. Лозовой, Л. В. Анучина. - 2-ге вид., стер. - Х.: Основа, 1999. - 320 3. Татаркевич В. Історія шести понять: Мистецтво. Прекрасне. Форма. Творчість. Відтворництво. Естетичні переживання / В. Татаркевич. - К. : "Юніверс", 2001. - 366 с. 4. Мізіна Л. Б. Естетична інтерпретація історії мистецтва: сучасне бачення / Л. Б. Мізіна; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ: СНУ, 2006. – 199с. 5. Органова О. Н. Специфіка естетичного сприйняття / О. Н. Органова. – М.: Вища школа, 1975. – С. 149. 6. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва: теорія і методика викладання мистецьких дисциплін / Г. М. Падалка. – К.: Освіта України, 2008. – 274 с. 7. Цой І. Художественно-интегративная модель формирования эстетического восприятия у студентов колледжа культуры и искусств / І. Цой // Вістник Луганського держ. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. – 2000. – № 1. – С. 263-268. 8. Эренгрос Б. А. Культурология: учебник для вузов / Б. А. Эренгрос. – М.: Оникс, 2007. – 480 с. 9. Юхневич М. Ю. Я поведу тебя в музей: учеб. пособ. по музейной педагогике / М. Ю. Юхневич. – М.: Рос. инс-т. культурологии, 2001. – 223с. 	2	2
<p>Тема 6. Українське образотворче мистецтво від княжої доби до ХХІ століття</p> <p>Українське образотворче мистецтво княжої та середньої доби. Українські таланти: В.Боровиковський, М.Козловський, А. Лосенко, Т. Шевченко та інші.Розвиток творчості художників на національній основі: М.Бойчук, С.Васильківський, О. Кульчицька, О.Сластіон, І.Труш та інші. Українське образотворче мистецтво на початку ХХ століття та в період національного відродження (1917-1933 р.). Мистецтво тоталітарного панування соцреалізму (1933 – 1956 рр.). Образотворче мистецтво періоду стихійного піднесення духу національного опору (1956 – 1967 рр.). Мистецтво періоду національного духовного становлення (з 1987 р.)</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Александрович В. С. Українське малярство XIII–XV ст. (Студії з історії українського мистецтва. Т. 1). — Львів, 1995. — 200 с. 	2	2

<ol style="list-style-type: none"> 2. Александрович В. С. Львівські маляри кінця XVI століття / НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. — Л.: Місіонер, 1998. — 198 с.: іл. — (Студії з історії українського мистецтва; Т. 2). 3. Александрович В. С. Західноукраїнські малярі XVI століття. Шляхи розвитку професійного середовища / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича. — Л., 2000. — 309 с.: іл. — (Студії з історії українського мистецтва; Т. 3). — Бібліогр.: с. 251–278. 4. Дмитро Степовик. Скарби України. - Київ: Веселка, 1990. 5. Енциклопедія Українознавства. — Львів, 1993. 6. Нариси з історії образотворчого мистецтва України XX століття / ПСМ АМУ; Ред.-упоряд. О. О. Авраменко; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), О. О. Авраменко, В. Я. Даниленко та ін.: У 2 кн. — К.: Інтертехнологія, 2006. — Кн. 1. — 544 с.: іл. 7. Нариси з історії образотворчого мистецтва України XX століття / ПСМ АМУ; Ред.-упоряд. О. О. Авраменко; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), О. О. Авраменко, В. Я. Даниленко та ін.: У 2 кн. — К.: Інтертехнологія, 2006. — Кн. 2. — 656 с.: іл. 8. Сучасні українські художники = Contemporary ukrainian artists : кат. вист. [01.06—26.08.2012, Харків, Єрміловцентр / керівник проекту: І. Абрамович, Т. Тумасян ; ред.: Клименко В. та ін. ; фото М. Бикова]. — Київ : Rodovid-A, 2012. — 228, [11] с. : кольор. іл. ; 31x24 см. — (Серія українського сучасного мистецтва). — Текст парал. укр., англ. 9. Українські радянські художники: Довідник / Упоряд. Р. О. Доскалова та ін.; Відп. ред. І. І. Верба; Спілка художників України. — К.: Мистецтво, 1972. — 563 с. 10. Українські художники: з відлиги до Незалежності : [у 2-х кн.]. Кн. 1 / Г. Я. Склярєнко ; Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, НАН України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. — Київ : ArtHuss, 2018. — 288 с. : іл. 11. Художники радянської Львівщини: Бібліогр. покажчик / Уклад С. П. Костюк; Наук. ред. Х. І. Саноцька; АН УРСР, Львівська наук. б-ка ім. В. Стефаніка. — Л., 1980. — 354 с. 12. Художники України. Вип. 7: живопис, графіка, скульптура, монумент.-декор. мистецтво, декор.-ужитк. мистецтво : творчо-біогр. альб.-довід. / [авт.-упоряд. С. Журавель]. — с. Лісовичі (Київ. обл.) 13. Художники Харкова: Довідник / Редкол. М. М. Безхутрий (автор текстів і упоряд.), В. В. Сизиков, Г. О. Томенко та ін.; Харківське обл. упр. культури, Харківське відділення Спілки художників та художнього фонду України, Харківський художній музей. — Х., 1967. — 175 с. 		
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи образотворчої діяльності		
<p>Тема 1. Психологічні основи образотворчої діяльності дітей дошкільного віку</p> <p>Природа і умови формування образотворчої діяльності дітей. Готовність дитини до образотворчої діяльності як складне, багатокомпонентне психологічне утворення. Характеристика компонентів готовності дитини до образотворчої діяльності: загальних і спеціальних здібностей, знань та умінь. Об'єктивні та суб'єктивні умови формування готовності дитини до образотворчої діяльності й естетичного сприймання творів мистецтва.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. — М.: Просвещение, 1991. — 93 с. 2. Давидчук А. Н. Конструктивное творчество дошкольника. — М.: Просвещение, 1973. — 76 с. 3. Запорожец А. В., Венгер Л. А., Зинченко В. П., Русская А. Г. Восприятие и действие / Под ред А. В. Запорожца. — М.: Просвещение, 1967. — 324 с. 4. Комарова Т. С. Изобразительная деятельность в детском саду; Обучение и творчество. — М., 1990. 5. Комарова Т. С. Изобразительная деятельность дошкольников / В кн.: Воспитание детей дошкольного возраста / Под ред. Л.Н.Проколиенко. — К.: Рад школа, 1991. — С. 246–267. 6. Мухина В. С. Изобразительная деятельность ребенка как форма усвоения социального опыта. — М.: Педагогика, 1981. — 240 с. 7. Парамонова Л., Ударовских Г. Роль конструктивных задач в формировании умственной 	2	2

<p>активності дітей (старший дошкільний вік) // Дошкільне виховання. –1985. – №7. – С. 46–49.</p> <p>8. Полуянов Ю. А. Дети рисуют. – М., 1988.</p> <p>9. Смирнова Е. О. Психология ребенка от рождения до 7 лет. – М.: Школа-Пресс. – 1997. – С. 250–257.</p> <p>10. Урунтаева Г. А. Дошкільна психологія. – М.: Изд. Центр «Академія», 1997. – С. 95–98.</p>		
<p>Тема 2. Розвиток у дітей інтересу до образотворчої діяльності дітей</p> <p>Інтерес – складна інтегрована якість особистості, що має певні характеристики (предметність, різнобічність, стійкість). Структура інтересу, єдність емоційних, інтелектуальних й вольових процесів. Образотворча діяльність як засіб, фактор і результат особистісного розвитку. Способи формування у дітей інтересу до образотворчої діяльності.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Григорьева Г. Г. Игровые приемы в обучении дошкольников изобразительной деятельности / Г. Г. Григорьева. – М. : Просвещение, 1995. – 64 с. 2. Лем янчук О. Н. Естетичний інтерес як педагогічна проблема / / Психологія і педагогіка. — 1995. — № 3. — С. 12—16. 3. Сакулина Н. П. Рисование в дошкольном детстве. — М., 1965. — 214 с. 15. Сенсомоторно-еразвитие дошкольников на занятиях по изобразительному искусству. — М., 2001.- С . 9 -6 2 . 16. Сухомлинський В. О. Інтерес до учіння — важливий стимул навчальної діяльності учнів / / Вибр. твори: В 5 т. — К., 1977. — Т. 5. — С. 7—16. 4. Художественно-творчество ребенка / Под ред. Н.А. Ветлугиной. — М., 1972. — 287 с. 18. Янцур Л. А. Шляхи формування інтересу до зображувальної діяльності у старших дошкільників // Оновлення змісту і методів дошкільної освіти в Україні: 36. наук, праць: Наук. зап. РДПІ. Вип. 5. — Рівне, 1999. — С. 66—72. 5. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте / Л. И. Божович. – М. : Просвещение, 1989. – 464 с. 6. Казакова Т. Г. Теория и методика развития детского изобразительного творчества / Т. Г. Казакова. – М. : Владос, 2006. – 260 с. 5. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навчально-методичний посібник / Т. І. Поніманська. – К. : Академвидав, 2004. – 435 с. 	2	2
<p>Тема 3. Творча діяльність дітей і педагогічні умови її активізації</p> <p>Природа і типологічні особливості дитячої творчості. Об'єктивні і суб'єктивні умови активізації творчості дітей. Роль цілеспрямованого навчання у формуванні готовності дітей до творчої діяльності. Ме тодика підготовки дітей до розв'язання творчих завдань на різних етапах їх залучення до творчої діяльності. Форми і методи стимулювання результатів творчої діяльності дітей. Критерії оцінювання дитячих творчих робіт.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міщиха Л. П. Психологія творчості : навч. посіб. [для студ. ВНЗ] / Лариса Петрівна Міщиха. – Івано-Франковськ : Гостинець, 2004. – 448 с. 2. Моляко В. А. Здібності, творчість, обдарованість : теорія, методика, результати досліджень / [ред. В. О. Моляко, О. Л. Музика]. – Житомир : Видавництво ПП Рута, 2006. – 320 с. – (Бібліогр. : с. 306–319). 3. Моляко В. А. Проблемы психологии творчества и разработка подхода к изучению одаренности. / В. А. Моляко // Вопросы психологии. – 1994. – № 5. – с. 86 – 95. 4. Немов Р. С. Психологія : словарь-справочник : в 2 ч. – М. : Издво ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – Ч. 2. – 352 с. 5. Житнік Т. С. Художньо-творча активність як особистісний феномен / Т. С. Житнік // Вісник Інституту розвитку дитини : зб. наук. пр. Серія : Філософія, педагогіка, психологія. – 2013. – Вип.30. – с. 129 – 133. 6. Гавриш Н. В. Розвиток мовленєвотворчої діяльності в дошкільному дитинстві: дис. доктора пед. наук : 13.00.02 / Наталія Василівна Гавриш. – К. : Нац. пед. ун-т ім. М. П. 	2	2

Драгоманова, 2002. – 438 с.		
Змістовий модуль 3. Особливості організації образотворчої діяльності дітей раннього і дошкільного віку		
<p>Тема 1. Альтернативні програми навчання дітей образотворчої діяльності</p> <p>Провідні принципи побудови сучасних варіативних програм навчання образотворчої діяльності дітей дошкільного віку. Завдання і зміст навчання дітей образотворчої діяльності у варіативних програмах. Співвідношення навчання і творчості в розвитку образотворчих здібностей дітей у варіативних програмах.</p> <p>Парціальні (галузеві) програми розвитку і виховання дітей засобами образотворчої діяльності</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Впевнений старт. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://doshkillya.ostriv.in.ua – Назва з екрану. 2. Дитина в дошкільні роки: програма розвитку, навчання та виховання дітей / МОН України, Управ. освіти Запорізької обл. держ. адміністрації, Запорізький обл. ін-т післядипл. пед. освіти, каф. дошк. освіти. – 2-е вид. – Запоріжжя: ЛПКС, 2004. – 268 с. 3. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років. / 12 наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк та ін. – 4-е вид., доопр. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 492 с. 4. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. / Аксьонова О.П., Аніщук А.М., Артемова Л.В. та ін. / наук. кер. О.Л. Кононко. – К. : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. – 452 с.) 5. Українське дошкільня. Програма розвитку дітей дошкільного віку / О. І. Білан та ін. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 264 с. 6. http://www.mon.gov.ua — електронний ресурс Міністерства освіти та науки України, що дає можливість ознайомитися з усією нормативною базою освіти України 	2	2
<p>Тема 2. Види образотворчої діяльності та послідовність оволодіння ними дітьми дошкільного віку</p> <p>Характеристика видів образотворчої діяльності дітей: малювання як створення зображення на площині за допомогою формоутворювальних плям, ліній та кольору; ліплення – об'ємний спосіб зображення; аплікація – художнє оформлення різних декоративних чи предметних форм. Взаємозв'язок видів образотворчої діяльності як спосіб комплексного підходу у художньому розвитку дітей.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання: навчальний посібник. – К. : Кондор, 2009. 2. Котляр В.П. Основи художнього виховання дітей. – Донецьк: Ноулідж, 2010. 3. Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво в дошкільному навчальному закладі. За заг. ред. Г. В. Сухорукова. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 	2	2
<p>Тема 3. Методика організації педагогічного супроводження зображувальної діяльності на етапі дошкільного дитинства</p> <p>Вихідні положення питання про методи і прийоми розвитку особистості дитини в образотворчій діяльності. Види методів і прийомів та їх характеристика. Інтеграція методів та прийомів в різних технологіях освітнього процесу образотворчої діяльності.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <p>Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник / І.М. Дичківська. – [3-е вид., пер.]. – К.: Академвидав, 2015 – 352 с.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Інноваційні педагогічні технології: словник-довідник / фвт.-упоряд. І.М. Дичківська. – Рівне: РДГУ, 2003. – 43 с. 3. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності // Дошк. виховання. – 2002. – №3. – С.24-28. 4. Попова О.В. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у ХХ столітті / О.В. Попова. – Х., 2001. – 255 с. 5. Сухорукова Г.В. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник / Г.В. Сухорукова, О.О. Дронова, Н.М. Голота, Л.А. 	2	2

<p>Янцур; за заг. ред. Г.В. Сухорукової. – [3-є вид., пер.]. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. – 376 с.</p> <p>6. Янцур Л.А. Особливості організації та педагогічне супроводження образотворчої діяльності на різних етапах художньо-творчого зростання особистості дитини / Л.А. Янцур // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наукових праць: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 31. – Рівне: РДГУ, 2005. – С.21-26.</p> <p>Тема 4. Форми і методи організації образотворчої діяльності</p> <p>Заняття - основна форма навчання дітей образотворчої діяльності. Типи, види, структура і тривалість занять. Гігієнічні та естетичні вимоги до проведення занять. Підготовка до занять Особливості занять із образотворчої діяльності в групах дітей зі віковим складом. Самостійна образотворча діяльність (СОД). Формування суспільно значимих мотивів СОД. Джерела СОД дітей. Обладнання мистецького центру. Індивідуальна робота, керівництво нею, планування. Організація в ЗДО студій Образотворчого мистецтва та гуртків. Методи і прийоми педагогічного супроводження образотворчої діяльності дітей, їх види та характеристика. Інтеграція методів і прийомів для реалізації педагогічної мети в різних технологіях освітнього процесу образотворчої діяльності.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Агамирян Ж. С. Детская картинная галерея. — М., 1979. — 190 с. 2. Лебедева Л. Д. Практика арт-терапии: подходы, диагностика, система занятий. — СПб., 2003. - 256 с. 3. Панкратова Т. //, Чумалова Т. В. Занятия и сценарии с детьми ментами музейной педагогики для младших школьников. — М., 2002. — 160 с. 4. Типовий перелік обов'язкового обладнання, навчально-наочних посібників для занять художньою практикою та образотворчим мистецтвом // Дошк. виховання. — 2002. - № 11. - С. 28-30 5. Чумичева Р. М., Редько Л. М. Социокультурная предметно-пространственная среда развития ребенка // Ребенок в мире культуры. — Ставрополь, 1998. — С. 57—71 6. Котляр В. П. Основи художнього виховання дітей : Навчальний посібник / В. П. Котляр. – Донецьк : вид-во «Ноулідж», 2010. – 220 с. 7. Сакуліна Н. П. Рисование в дошкольном детстве. — М., 1965. — 213 с. 13. Сенсомоторное развитие дошкольников на занятиях по изобразительному искусству. - М., 2001. — 224 с. 141. 15. Учимся общаться с ребенком / В. А. Петровский, А. М. Виноградова, Л. М. Кларина и др. — М., 1998. — 191 с. 16. Халезова Я. Б., Курочкина М. А., Пантюхина Г. В. Лепка в детском саду. — М., 1986. — 144 с. 17. 	2	2
<p>Змістовий модуль 4. Методика і педагогічні технології розвитку особистості дитини в процесі образотворчої діяльності</p> <p>Тема 1. Малювання як провідний вид образотворчої діяльності дітей</p> <p>Види малювання за характером відтворення дійсності: предметне, сюжетне та декоративне малювання. Види малювання за характером виконання образотворчих завдань: з природи, з пам'яті, за уявленнями. Матеріали та обладнання занять з малювання.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комарова Т. С. Изобразительная деятельность в детском саду. — М.: Педагогика, 1990. 2. Костерин Н. П. Учебное рисование — М.: Просвещение, 1980. 3. Котляр В. Ф. Учебное и творческое рисование в детском саду. — Запорожье. ИУУ, 1991. 4. Одноралов Н. В. Материалы, инструменты и оборудование в изобразительном искусстве. — М.: Просвещение, 1988. 5. Сакулина Н. П. Рисование в дошкольном детстве. — М.: Просвещение, 1965. 6. Шорохов Е. В. Композиция. — М.: Просвещение, 1986. 7. Дронова О. О. Развитие творческих способностей дошкольников в декоративном искусстве. — К.: РМК, 1992. 8. Костерин Н. П. Учебное рисование. — М.: Просвещение, 1980. 9. Максимов Ю. В. У истоков мастерства. — М.: Просвещение, 1983. 10. Пантелеев Г. Н., Максимов Ю. В., Пантелеева Л. В. Декоративное искусство — детям. — М.: Просвещение, 1976. 11. Пантелеев Г. Н. Эстетика участка дошкольного учреждения. — М.: Просвещение, 1988. 	2	2

<p>12. Скиданова Л.Я., Сірченко Л.І. Декоративне малювання та аплікація в дитячому садку. – К.: Рад. школа, 1976.</p> <p>Тема 2. Розвиток особистості дитини у процесі занять з ліплення Види ліплення за характером пізнання та відтворення дійсності: предметне, сюжетне; монохромне і поліхромне. Види ліплення за характером виконання образотворчих завдань: з природи, з пам'яті, за уявленням. Матеріали та обладнання занять з ліплення. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скиданова Л.Я. Народне декоративне мистецтво. Альбом. – К.: Рад. школа, 1987. 2. Халезова Н.Б., Курочкина Н.А., Пантюхина Г.В. Лепка в детском саду. – М.: Просвещение, 1986. 3. Сухорукова Г. В. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі / Г. В. Сухорукова, О. О. Доронова, Н. М. Голота, Л. А. Янцур / [підручник, під ред. Г. В. Сухорукової]. – К.: Видавничий дім слово «Слово», 2010. – 376 с 4. Костерин Н.П. Учебно-рисование. – М.: Просвещение, 1980. – С203– 227. <p>Тема 3. Зміст і методика керівництва аплікацією у вікових групах ЗДО Види аплікації за характером пізнання і відтворення дійсності: предметна, сюжетна, декоративна; монохромна (силуетна), поліхромна (складова). Види аплікації за характером виконання образотворчого завдання: з природи, з пам'яті, за уявленням. Матеріали та обладнання за заняття з аплікації. Зв'язок аплікації з малюванням та ліпленням. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Богатеева З.А. Мотивы народных орнаментов в детских аппликациях. – М.: Просвещение, 1986. 2. Гусакова М.А. Аппликация. – М.: Просвещение, 1982. 3. Ждан В.П. Заняття з художньої творчості дошкільників. Альбом. – К.: Рад. школа, 1988. 4. Скиданова Л.Я., Сірченко Л.І. Декоративне малювання та аплікація в дитячому садку. – К.: Рад. школа, 1976. 5. Ланіна І.В., Кучеева Н.В. Комплект навчальної літератури з образотворчого мистецтва: 6. Сухорукова Г. В. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі / Г. В. Сухорукова, О. О. Доронова, Н. М. Голота, Л. А. Янцур / [підручник, під ред. Г. В. Сухорукової]. – К.: Видавничий дім слово «Слово», 2010. – 376 с. 7. Котеленець Н. «Аплікація з тирси, круп та насіння» - К- 2003 8. Рібцун О.Г., Рібцун Ю.В. «Конструювання з паперу» - «Літера ЛТД», 2011 р.; 9. Соколова С. «Сказки из бумаги», - серия «Учить и воспитывать, развлекаая» - ЗАО «Валери СПб», 1998 - 224, с.; 	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>
<p>Змістовий модуль 5. Вихователь як організатор, супроводжувач і співучасник образотворчої діяльності дітей</p> <p>Тема 1. Альтернативні підходи до планування образотворчої діяльності Значення планування. Принципи планування. Види планів. Перспективний і поточний. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інструктивно-методичні матеріали щодо ведення документації в дошкільних закладах / За заг. ред. К.І. Крутій. – Запоріжжя, 2005. – 120 с. 2. Гасвський Б.А. Основи науки управління: Навч. посіб. – Київ, 1997. – 112 с 3. Довідник керівника дошкільного навчального закладу. – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2006. 4. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту. Підручник. – К., 2003. – 415 с 5. Крутій К.Л., Маковець Н.В. Інноваційна діяльність у сучасному дошкільному навчальному закладі: методичний аспект. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2006. – 128 с 6. Методична робота в ДНЗ / Упоряд. Л.А. Швайка. – Х.: Вид. Група «Основа», 2007. – 	<p>2</p>	<p>2</p>

<p>288с</p> <p>7. Карамушка Л.М. Психологія освітнього менеджменту: Навч. посіб. – К.: Либідь, 2004. – 424с.</p> <p>8. Коломінський Н. Л. Психологія педагогічного менеджменту. - К.: МАУП, 1996. - 176 с.</p> <p>Тема 2. Перспективність і наступність в організації образотворчої діяльності в дошкільному навчальному закладі та школі</p> <p>Перспективність і наступність – принципи неперервної освіти. Сутність перспективності і наступності в освітній роботі з розділу «Образотворче мистецтво». Напрями, форми і методи реалізації перспективності і наступності.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Базовий компонент дошкільної освіти / авт. кол.: А. М. Богуш, Г. В. Беленька, О. Л. Богініч та ін.; наук. кер. А. М. Богуш. – К., 2012. – 26 с. 2. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова освіта. – 2011. – № 18 (594). – С. 5– 39. 3. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: монографія / за ред. Н. Г. Ничкало. – Хмельницький: ТУП, 2002. – 334 с. 4. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 264 с. 5. Професійна освіта: словник: навч. посібник / уклад. С. У. Гончаренко та ін.; ред. Н. Г. Ничкало. – К.: Вища школа, 2000. – 380 с. 6. Савченко О. Я. Покликання початкової школи / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 2008. – № 2. – С. 1–3. 7. Сухорукова Г. В. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник / Г. В. Сухорукова, О. О. Дронова, Н. М. Голота, Л. А. Янцур – К.: Вид. дім «Слово», 2010. – 376 с. 8. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти: зб. наук.-метод. праць / за заг. ред. В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Наумчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 620 с. <p>Тема 3. Інноваційно-пошукова робота педагогів у галузі методики образотворчої діяльності</p> <p>Поняття про інноваційно-пошукову роботу педагогів у галузі методики образотворчої діяльності. Передовий педагогічний досвід у сучасних журналах. Методична робота з образотворчої діяльності.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник / І.М. Дичківська. – [3-є вид., пер.]. – К.: Академвидав, 2015 – 352 с. 2. Інноваційні педагогічні технології: словник-довідник / фвт.-упоряд. І.М. Дичківська. – Рівне: РДГУ, 2003. – 43 с. 3. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності // Дошк. виховання. – 2002. – №3. – С.24-28. 4. Попова О.В. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у ХХ столітті / О.В. Попова. – Х., 2001. – 255 с. 5. Сухорукова Г.В. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник / Г.В. Сухорукова, О.О. Дронова, Н.М. Голота, Л.А. Янцур; за заг. ред. Г.В. Сухорукової. – [3-є вид., пер.]. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. – 376 с. 6. Янцур Л.А. Особливості організації та педагогічне супроводження образотворчої діяльності на різних етапах художньо-творчого зростання особистості дитини / Л.А. Янцур // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наукових праць: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 31. – Рівне: РДГУ, 2005. – С.21-26. 		<p>4</p> <p>2</p>	<p>4</p> <p>2</p>
--	--	-------------------	-------------------

4.2. Плани семінарських, практичних та лабораторних занять Змістовний модуль 1

Тема 1. Твір мистецтва- основна ланка художньої культури. Естетичне сприймання й мистецтвознавчий аналіз художнього твору (2 год.)

1. Художній твір як продукт творчості, що втілює в чуттєво матеріальній формі духовно змістовний задум художника.
2. Естетична й художня цінність твору.
3. Ідейно художній зміст і форма твору.
4. Естетичне сприймання й мистецтвознавчий аналіз художнього твору.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Беда Г.В. Живопись и ее изобразительные средства. – М.: Просвещение, 1977.
2. Виппер Б.Р. Введение в историческое изучение искусства. – 2е изд. испр. и доп. – М.: Изобраз. искусство, 1985.
3. Долгополов И.В. Мастера и шедевры. В 3х т. – М.: Изобр. искусство, 1987.
4. Зингер Л.С. О портрете. Проблема реализма в искусстве портрета. – М.: Сов. художник, 1969.
5. Искусство. Живопись. Скульптура. Архитектура. Графика.– Сост. М.В.Алпатов, Н.Н. Ростовцев. – 4е изд. испр. и доп. – М.: Просвещение, 1989.
6. Кубланов Б.Г. Мистецтво як форма пізнання дійсності. – К.: Мистецтво, 1967.
7. Кузнецова Л.С. Беседы об изобразительном искусстве и архитектуре: о языке архитектуры, скульптуры, живописи. – К.: Рад. школа, 1989.
8. Недошивин Г.А. Теоретические проблемы современного изобразительного искусства. – М.: Сов. художник, 1972.
9. Популярная художественная энциклопедия: Архитектура. Живопись. Скульптура. Графика. Декоративное искусство. В 2х т. // Глав. ред. В.М.Полевой. – М.: Сов. энциклопедия, 1986.
10. Шорохов Е.В. Композиция. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Просвещение, 1986.

Питання для обговорення та самоосвіти

1. Що поєднує в собі поняття “культура” у широкому та вузькому розумінні цього слова?
2. Що опановує мистецтво?
3. У чому полягають соціальні функції мистецтва?
4. Чому слід вважати твір мистецтва основною ланкою художньої культури? Яким естетичним критеріям повинен відповідати художній твір?
5. За якими типологічними ознаками відбувається поєднання художніх творів у види, жанри, стилі мистецтва?
6. Чому органічне єднання змісту та форми вважається одним з найважливіших законів художнього твору, мистецтва?
7. За яких умов можливе повноцінне естетичне сприймання художнього твору?

Тема 2. Зарубіжне образотворче мистецтво: історичний вимір (2 год)

1. Універсальній можливості живопису в зображенні дійсності.

Тема 1. Новочасна культурно-історична епоха

1. Поняття „культура Нового часу”. Основні віхи історії Європи XVII-XVIII ст.
2. Характерні риси новочасної культури.
3. Філософсько-світоглядна революція XVII ст.
4. Наукова революція XVI-XVII ст.

Тематика науковій есе:

- Живопис Ель Греко: напруга, динамізм, містика
- Нікола Пуссен – „французький Рафаель”.
- Версальський палац – вершина архітектурного класицизму.
- Караваджо і караваджизм.
- Мислю, отже, існую”: домінуюча роль розуму в новочасній культурі.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. История искусств. Искусство XVII века / Под ред. Е. Ротенберга, М. Свицкерской. – М., 1988. (
2. Санчес А. Испанский рисунок от Эль Греко до Гойи. – М., 1985.

3. Фехнер О. Голландський живопис XVII століття. – К., 1972
4. Никулин Н. Золотой век нидерландской живописи. – М., 1982.
5. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. – Кн.1. – К., 1981. –Кн.2. – К., 1985.
6. Обломиевский Д. Французский классицизм: Очерки. – М., 1968.
7. Парахонський Б. Бароко: поетика і символіка // Філософська і соціологічна думка. – 1993. – №6.

Тема 2. Розвиток художньої культури XIX–XX століття (2 год.)

1. Особливості мистецького життя XIX–XX ст.
2. Романтизм.
3. Реалізм.
4. Натуралізм.
5. Імпресіонізм.
6. Постімпресіонізм.
7. Символізм.
8. Еклектизм

Тематика наукової єсе:

- Боротьба за реалістичність: Ф. Гойя, Е. Делакруа, К. Коро, Г. Курбе, Ж. Мілле.
- Формалістичні тенденції: С. Далі, В. Кандинський, К. Малевич, Пікассо, Дж. Поллак, М. Ротко
- Східноєвропейський символізм (В. Чюрльоніс, Я. Мальчевський, Ф. Купка, М. Врубель).
- Релігійно мистецтво XX століття
- Особливості культури народів Азії у XX ст.: Японія, Китай, арабський Схід.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Наливайко Д., Шахова К. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму. – К., 1997.
2. Дмитриева Н. Краткая история искусств. – Вып.2. – М., 1991.
3. Французская живопись XV – пер.пол. XIX века / Сост. И. Кузнецова. – М., 1992 (к.м.) Перрюшо А. Сезанн. – К., 1994.
4. Дмитриева Н. Винсент Ван Гог. Человек и художник. – М., 1984
5. Затонский Д. Европейский романтизм. – К., 1984. Андреев Л. Импрессионизм. – М., 1980.

Змістовний модуль 2

Тема 1. Розвиток у дітей інтересу до образотворчої діяльності дітей (2 год)

1. Інтерес – складна інтегрована якість особистості, що має певні характеристики (предметність, різнобічність, стійкість).
2. Структура інтересу, єдність емоційних, інтелектуальних й вольових процесів.
3. Образотворча діяльність як засіб, фактор і результат особистісного розвитку.
4. Способи формування у дітей інтересу до образотворчої діяльності.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Григорьева Г. Г. Игровые приемы в обучении дошкольников изобразительной деятельности / Г. Г. Григорьева. – М. : Просвещение, 1995. – 64 с.
2. Лем янчук О. Н. Эстетичний інтерес як педагогічна проблема // Психологія і педагогіка. — 1995. — № 3. — С. 12—16.
3. Сакулина Н. П. Рисование в дошкольном детстве. — М., 1965. — 214 с. 15. Сенсомоторно-развитие дошкольников на занятиях по изобразительному искусству. — М., 2001.- С . 9 -6 2 . 16. Сухомлинський В. О. Інтерес до учіння — важливий стимул навчальної діяльності учнів // Вибр. твори: В 5 т. — К., 1977. — Т. 5. — С. 7—16.
4. Сухорукова Г. В. Розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку в самостійній образотворчій діяльності. / Розвиток дитини-дошкільника : сучасні підходи та освітні технології : Монографія / Г. В. Беленька, Н. М. Голота, А. М. Гончаренко та ін.; за ред. І. І. Загарницької. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009.
5. Художественно-творчеством ребенка/ Подред. Н.А. Ветлугиной. — М., 1972. — 287 с. 18. Янцур Л. А. Шляхи формування інтересу до зображувальної діяльності у старших

дошкільників // Оновлення змісту і методів дошкільної освіти в Україні: 36. наук, праць: Наук. зап. РДПІ. Вип. 5. — Рівне, 1999. — С. 66—72.

6. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте / Л. И. Божович. — М. : Просвещение, 1989. — 464 с.
7. Казакова Т. Г. Теория и методика развития детского изобразительного творчества / Т. Г. Казакова. — М. : Владос, 2006. — 260 с. 5. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навчально-методичний посібник / Т. І. Поніманська. — К. : Академвидав, 2004. — 435 с.

8. Питання для обговорення та самоосвіти

- Поясніть тезу: «Інтерес — рушійна сила образотворчості дітей».
- Розробіть і намалюйте наочну модель структури інтересу до образотворчої діяльності, дайте характеристику його компонентів.
- Розкрийте засоби, методи і прийоми формування у дітей інтересу до образотворчої діяльності.
- Поясніть, як враховувати індивідуальні інтереси дітей в образотворчій діяльності.
- У чому ви бачите особливості поглядів на образотворчу діяльність як на чинник та середовище розвитку особистості дитини в особистісно-орієнтованій моделі освіти?
- Розробіть наочну модель, яка передбачатиме всі чинники освітнього простору (розвивального середовища), необхідні для розвитку особистості дитини в образотворчій діяльності.

Тема 2. Творча діяльність дітей і педагогічні умови її активізації (2 год)

1. Напрямки вивчення творчого процесу.
2. Природа і типологічні особливості дитячої творчості.
3. Логічна послідовність вирішення завдань цього процесу у професійній та дитячій діяльності.
4. Об'єктивні та суб'єктивні умови оволодіння дитиною творчим процесом. Модель навчального процесу

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Художественное творчество и ребенок / Под ред. Н.А.Ветлугиной. — М.: Педагогика, 1972. — С. 9—48
2. Волкова Е.В. Эстетический анализ художественных произведений. — М.: Знание, 1974
3. Выготский Л.С. Психология искусства. — М.: Просвещение, 1965.
4. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте. — М.: Просвещение, 1967.
5. Генезис сенсорных способностей / Под ред. Л.А. Венгера. — М.: Педагогика, 1978.
6. Громов Е.С. Природа художественного творчества. — М.: Просвещение, 1986.
7. Запорожец А.В. Психология восприятия ребенком дошкольником литературного произведения // Избр. психол. труды. В 2 х т. — Т. 1. — М.: Педагогика, 1986.
8. Комарова Т.С. Изобразительное творчество в детском саду. — М.: Педагогика, 1990.
9. Компанцева Л.В. Поэтический образ природы в детском рисунке. — М.: Просвещение, 1985.
10. Котляр В.Ф. Изобразительная деятельность дошкольников. — К.: Радянська школа, 1986.
11. Кузин В.С. Вопросы изобразительного творчества. — М.: Просвещение, 1971.
12. Леонтьев А.Н. Психологическая теория деятельности // Избр. психол. произведения. — Т. 2. — М.: Педагогика, 1983. — С. 93—261.
13. Мейлах В. С. Психология художественного творчества: Предмет и пути исследования // Психология процессов художественного творчества / Под ред. В.С. Мейлаха. — М.: Наука, 1980. — С. 5—23.
14. Мелик Пашаев А.А. Педагогика искусства и творческие способности. — М.: Знание, 1981.

15. Моляко Б.О. Психологічна готовність до творчої праці. – К.: Знання, 1989.
16. Мухина В.С. Изобразительная деятельность ребенка как форма усвоения социального опыта. – М.: Педагогика, 1981.
17. Пономарев Я.А. Психология системно комплексных исследований творчества // Психология процессов художественного творчества / Под ред. В.С.Мейлаха. – М.: Наука, 1980. – С. 24–32.
18. Сакулина Н.П. Рисование в дошкольном детстве. – М.: Просвещение, 1965.
19. Старша група в дитячому садку. – К.: Рад. школа, 1990.
21. Якобсон П.Н. Психология художественного творчества. – М.: Знание, 1971.

Питання для обговорення та самоосвіти

- Що поєднує і чим відрізняється професійна та дитяча творча діяльність? Чи можна назвати результати дитячої творчості мистецтвом? У чому полягає відповідність і певна умовність такої оцінки дитячої творчості?
- Чому Л.С.Виготський назвав дитячу творчість синкретичною діяльністю?
- Чому навчання вважається універсальною умовою активізації творчої діяльності дитини?
- Якими типологічними підходами до творчого пошуку оволодівають діти за допомогою педагога?
- У чому полягає динаміка оволодіння творчою діяльністю у дошкільному дитинстві?
- Що спонукає дитину до творчої діяльності?

Змістовний модуль 3

Тема 3. Альтернативні програми навчання дітей образотворчої діяльності (2 год)

1. Провідні принципи побудови сучасних варіативних програм навчання образотворчої діяльності дітей дошкільного віку.
2. Завдання і зміст навчання дітей образотворчої діяльності у варіативних програмах. Співвідношення навчання і творчості в розвитку образотворчих здібностей дітей у варіативних програмах.
3. Парціальні (галузеві) програми розвитку і виховання дітей засобами образотворчої діяльності

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Впевнений старт. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://doshkillya.ostriv.in.ua> – Назва з екрану.
2. Дитина в дошкільні роки: програма розвитку, навчання та виховання дітей / МОН України, Управ. освіти Запорізької обл. держ. адміністрації, Запорізький обл. ін-т післядипл. пед. освіти, каф. дошк. освіти. – 2-е вид. – Запоріжжя: ЛПС, 2004. – 268 с.
3. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років. / 12 наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк та ін. – 4-е вид., доопр. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 492 с.
4. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. / Аксьонова О.П., Аніщук А.М., Артемова Л.В. та ін. / наук. кер. О.Л. Кононко. – К.: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. – 452 с.)
5. Українське дошкільня. Програма розвитку дітей дошкільного віку / О. І. Білан та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 264 с.
6. <http://www.mon.gov.ua> — електронний ресурс Міністерства освіти та науки України, що дає можливість ознайомитися з усією нормативною базою освіти України

Тема 4. Види образотворчої діяльності та послідовність оволодіння ними дітьми дошкільного віку (2 год.)

1. Характеристика видів образотворчої діяльності дітей: малювання як створення зображення на площині за допомогою формуютьвальних плям, ліній та кольору;
2. ліплення – об'ємний спосіб зображення;
3. аплікація – художнє оформлення різних декоративних чи предметних форм.
4. Взаємозв'язок видів образотворчої діяльності як спосіб комплексного підходу у художньому розвитку дітей.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Агамирян Ж. С. Детская картинная галерея. — М., 1979. — 190 с.
2. Богатева З. А. Занятия аппликацией в детском саду. — М., 1987. — 224 с.

3. Взаимодействие и синтез искусств: [Сб.] / АН СССР: Редкол.: Д. Д. Благой и др. — Л., 1978. - 269 с.
4. Дружинин В. Н. Психология общих способностей. — СПб., 2000. — С. 96—104.
5. Игрушки и пособия для детского сада (оборудование педагогического процесса): Изопытаработы/Сост. Л. Ф. Островская; Подред. В. М. Изгаршевой. — М., 1982. — С. 69-92.
6. Козакова Т. Г. Изобразительная деятельность и художественное развитие дошкольников. — М., 1983. — 112 с.
7. Коментар по Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод, посіб. / Наук. ред. О.Л. Кононко. - К., 2003. - С. 21-22, 61-70, 141-152.
8. Лебедева Л. Д. Практика арт-терапии: подходы, диагностика, система занятий. — СПб., 2003. - 256 с.
9. Лиштван З. В. Конструирование. — М., 1980. — 159 с.
10. Неменский Б. М. Мудрость красоты: О проблемах эстетического воспитания. — М., 1987. - С. 81-109.
11. Панкратова Т. //, Чумалова Т. В. Занятия и сценарии с детьми в музейной педагогике для младших школьников. — М., 2002. — 160 с.
12. Сакулини Н. П. Рисование в дошкольном детстве. — М., 1965. — 213 с.
13. Сенсомоторное развитие дошкольников на занятиях по изобразительному искусству. - М., 2001. — 224 с.
14. Типовий перелік обов'язкового обладнання, навчально-наочних посібників для занять художньою практикою та образотворчим мистецтвом // Дошк. виховання. — 2002. - № 11. - С. 28-31.
15. Учимся общаться с ребенком / В. А. Петровский, А. М. Виноградова, Л. М. Кларина и др. — М., 1998. — 191 с.
15. Халезова Я. Б., Курочкина М. А., Пантюхина Г. В. Лепка в детском саду. — М., 1986. — 144 с.
16. Чумичева Р. М., Редько Л. М. Социокультурная предметно-пространственная среда развития ребенка // Ребенок в мире культуры. — Ставрополь, 1998. — С. 57—71.

Питання для обговорення та самоосвіти

- Що поєднує і чим відрізняється методика акерівництва різними видами образотворчої діяльності?
- Якими орієнтовними критеріями вимірюються досягнення дітей в оволодінні тим чи іншим видом образотворчої діяльності на кожному етапі навчання і в кінцевому результаті?
- Якими особистісними та професійними якостями повинен володіти вихователь для успішного здійснення навчально-виховного процесу засобами образотворчої діяльності?

Тема 5. Методика організації педагогічного супроводження зображувальної діяльності на етапі дошкільного дитинства (2 год.)

1. Вихідні положення питання про методи і прийоми розвитку особистості дитини в образотворчій діяльності.
2. Види методів і прийомів та їх характеристика.
3. Інтеграція методів та прийомів в різних технологіях освітнього процесу образотворчої діяльності.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник / І.М. Дичківська. – [3-є вид., пер.]. – К.: Академвидав, 2015 – 352 с.
2. Інноваційні педагогічні технології: словник-довідник / вст.-упоряд. І.М. Дичківська. – Рівне: РДГУ, 2003. – 43 с.
3. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності // Дошк. виховання. – 2002. – №3. – С.24-28.
4. Попова О.В. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у ХХ столітті / О.В. Попова. – Х., 2001. – 255 с.

5. Сухорукова Г.В. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник / Г.В. Сухорукова, О.О. Дронова, Н.М. Голота, Л.А. Янцур; за заг. ред. Г.В. Сухорукової. – [3-є вид., пер.]. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. – 376 с.
6. Янцур Л.А. Особливості організації та педагогічне супроводження образотворчої діяльності на різних етапах художньо-творчого зростання особистості дитини / Л.А. Янцур // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наукових праць: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 31. – Рівне: РДГУ, 2005. – С.21-26.

Тема 6. Форми і методи організації образотворчої діяльності (2 год)

- 1.Форми організації роботи з образотворчої діяльності в умовах повсякденного життя.
- 2.Самостійна образотворча діяльність та її організація.
- 3.Заняття як форма організованого навчання образотворчої діяльності, їхні види.
- 4.Методи і прийоми педагогічного супроводження образотворчої діяльності дітей, їх види та характеристика.
- 5.Інтеграція методів і прийомів для реалізації педагогічної мети в різних технологіях освітнього процесу образотворчої діяльності.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Долинна О., Низковская О. Програми для дошкільця в освітньому просторі України // Дошкільнє виховання. – 2011. – № 9.
2. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання: навчальний посібник. – К. : Кондор, 2009.
3. Котляр В.П. Основи художнього виховання дітей. – Донецьк: Ноулідж, 2010.
4. Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво в дошкільному навчальному закладі. За заг. ред. Г. В. Сухорукова. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011.

Питання для обговорення та самоосвіти

- Що означає процес навчання, у чому полягає його кінцева мета на певному віковому етапі?
- Які існують об'єктивні та суб'єктивні умови щодо досягнення кінцевого результату навчання?
- У чому полягає зміст навчання дітей образотворчої діяльності?
- Як вирішуються завдання індивідуально групового підходу до дітей на занятті образотворчою діяльністю?
- Чим обумовлений вибір методів навчання?
- Чи повинен “втручатися” вихователь в образотворчий процес дитини при виконанні ним навчального завдання? Які існують підходи для по дання при необхідності допомоги дитині?
- Яке значення мають для дитини аналіз та оцінка виконаної неуроботи?
- Чим стимулюється стійкий інтерес дитини до образотворчої діяльності?

Тема 7 Організація особистісно-розвивального середовища для образотворчої діяльності дітей(2 год)

1. Характеристика матеріальної і соціальної складових розвивального середовища для образотворчої діяльності дітей.
2. Складання наочних моделей особистісно-розвивального середовища для образотворчої діяльності дітей в умовах групової кімнати.
3. Складання наочних моделей обладнання розвивального середовища для образотворчої діяльності дітей в умовах студії образотворчого мистецтва.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання: навчальний посібник. – К. : Кондор, 2009.
2. Котляр В.П. Основи художнього виховання дітей. – Донецьк: Ноулідж, 2010.

3. Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво в дошкільному навчальному закладі. За заг. ред. Г. В. Сухорукова. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011.
4. Федій О. А. Естетотерапія. Навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : Вид-во «Центр учбової літератури», 2012

Питання для обговорення та самоосвіти

- Назвіть та поясніть провідні принципи організації особистісно-розвивального середовища. сприятливого для образотворчої діяльності дитини.
- Складіть і намалюйте структурну модель гармонізованого художньо-естетичного, особистісно-розвивального середовища для образотворчої діяльності о дошкільному навчальному закладі.
- Складіть перелік матеріалів, обладнання та устаткування для занять з образотворчої діяльності.
- . Запропонуйте власну концепцію організації образотворчої діяльності дітей (від одного до трьох років; від трьох до шести років; для різновікової групи).
- Поясніть, чому в особистісно-орієнтованій моделі навчання домінуюча роль належить самостійній образотворчій діяльності дітей.
- 11 Як змінилися в сучасних умовах підходи до використання занять як традиційної форми організації образотворчої діяльності?
- Визначте «Золоті правила» позиції педагога в різних формах організації образотворчої діяльності в контексті особистісно-орієнтованої моделі навчання.
- Дайте характеристику сучасних підходів до класифікації методів педагогічного супроводження образотворчої діяльності.
- Здійсніть добір методів і прийомів педагогічного супроводження образотворчої діяльності для особистісно-орієнтованої педагогічної технології.
- Наведіть приклади використання діагностичних, арт-терапевтичних методів в образотворчій діяльності дітей.

Змістовний модуль 4

Тема 1. Організація та методика проведення занять з малювання у вікових групах ЗДО (2 год.)

1. Види малювання за характером відтворення дійсності: предметне, сюжетне та декоративне малювання.
2. Види малювання за характером виконання образотворчих завдань: з натури, з пам'яті, за уявленням.
3. Різноманітні види техніки
4. Матеріали та обладнання занять з малювання.
5. Послідовність оволодіння малюванням дітьми дошкільного віку

Рекомендовані інформаційні джерела

13. КомароваТ.С.Изобразительная деятельность вдетскомсаду. –М.: Педагогика, 1990.
  14. Костерин Н.П.Учебноерисование–М.:Просвещение,1980.
  15. Котляр В.Ф.Учебное и творческое рисование в детском саду.–Запорожье. ИУУ, 1991.
  16. ОднораловН.В.Материалы, инструменты и оборудование в изобразительном искусстве.– М.: Просвещение, 1988.
  17. СакулинаН.П.Рисование в дошкольном детстве.–М.:Просвещение, 1965.
  18. ШороховЕ.В.Композиция.–М.:Просвещение,1986.
  19. ДроноваО.О.Розвитоктворчостідошкільниківудекоративномума люванні. – К.: РМК, 1992.
  20. КостеринН.П.Учебное рисование.–М.:Просвещение,1980.
  21. Максимов Ю.В.У истоков мастерства.–М.:Просвещение,1983.
  22. ПантелеевГ.Н.,МаксимовЮ.В.,ПантелееваЛ.В.Декоративное искусство – детям. – М.: Просвещение, 1976.
  23. ПантелеевГ.Н.Эстетика участка дошкольного учреждения.–М.:Про свещение, 1988.
- СкидановаЛ.Я.,СірченкоЛ.І.Декоративне малювання та аплікація в дитячому садку. – К.: Рад. школа, 1976.

Питання для обговорення та самоосвіти

- Поясніть положення: феномен дитячого малюнка — у його поліфункціональності в соціумі.
- Дайте характеристику сучасних підходів до розробки педагогічних технологій супроводження малювання в дошкільних навчальних закладах.
- Поясніть і конкретизуйте думку: молодші діти більше переймаються процесом малювання, ніж завершеністю малюнка.
- Що є домінантою освітньої програми з малювання в середньому дошкільному віці?
- Дайте характеристику етапів формування у дітей старшого дошкільного віку здатності створювати виразні пейзажні малюнки.
- Розкрийте алгоритм педагогічної технології навчання дітей малювання у жанрі «портрет».
- Поясніть алгоритм педагогічної технології малювання у жанрі «натюрморт».
- Визначте специфіку педагогічної технології навчання дітей малювання у жанрі книжкової ілюстрації.
- Як організувати малювання дітей за музичними творами?
- Доведіть, щотак звані нетрадиційні техніки малювання є засобом розширення ступеня свободи дитини в цьому виді діяльності.

Тема 3. Особистісно розвивальна спрямованість конструктивно-моделювальної діяльності (4 год.)

1. Художнє конструювання або дизайн
2. Засоби виразності художнього конструювання
3. Матеріали для конструювання т
4. А їх використання за призначенням
5. Розвивальне спрямування конструювання з будівельного матеріалу та деталей конструкторів
6. Послідовність оволодіння дітьми конструюванням

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Акчурина-Муфтієва Н. М. Развитие детского творческого конструирования из бумаги: Учеб. пособие. — Симферополь, 2003. — 187 с.
2. Богатеева З. А. Чудесные поделки из бумаги. — М., 1992. — 208 с.
3. Божки Л. М. Виховання дитячої уяви у художніх образах / Інститут змісту і методів навчання. — К... 1997. — 56 с.
4. Гульїнц З. А', Базик И. Я. Что можно сделать из природного материала. — М., 1991. — 175 с.
5. Кириченко Н. Т., Науменко. / Виховує мистецтво: Актуалізація творчості дошкільників засобами мистецтва: Метод, посіб. / Інститут змісту і методів навчання. - К., 1998. - 99 с.
6. Корошеев И. А. Оригами для малышей: Книга для воспитателей детского сада и родителей. — М., 1996. — 93 с.
7. Лиштван З. В. Конструирование. — М., 1981. — 159 с.
8. Парамонова Л. А. Детское творческое конструирование: Книга для педагогов дошкольных учреждений, преподавателей и студентов педагогических университетов и колледжей / Центр «Дошкольное детство» им. А.В. Запорожца — М 1999 — 240 с.

Питання для обговорення та самоосвіти

- Дайте характеристику понять: «конструювання», «моделювання», «художнє конструювання», «технічне конструювання», поясніть їхню своєрідність.
- Спрогнозуйте, як спрямовувати дитяче експериментування в конструктивній діяльності на розвиток пізнавальної активності й творчості.
- Складіть наочну модель до питання про види дитячого конструювання.
- Розкрийте розвивальне значення конструювання з будівельного матеріалу і конструкторів, наведіть приклади прийомів педагогічної роботи, які забезпечують його.
- Покажіть розвивальне значення художнього конструювання з паперу і картону.

- Розкрийте етапи творчої діяльності дітей в процесі конструювання на зразок оригамі, киригамі.
- Доведіть, що конструювання з природного і викидного матеріалів має значні можливості для розвитку творчих здібностей дітей.
- Пролісмонструйте на прикладах, що конструювання ^ викидного матеріалу за характером більш наближене до художнього конструювання, ніж до технічного.
- Наведіть приклади використання продуктів конструктивно-моделювальної діяльності в іграх дітей.
- Зробіть іграшку-експромт для дітей з тих матеріалів, які є у вас під рукою.

Тема 4. Декоративна діяльність дітей дошкільного віку як засіб і середовище розвитку особистості (2 год)

Види декоративної діяльності, їхня технологія та методика

Методика декоративного малювання у різних за віком групах

Декоративне ліплення: технологія та методика

Рекомендовані інформаційні джерела

1. Богатеєва З. А. Заняття аппликацией в детском саду. — М., 1988. — 224 с.
2. Гусакова М. А. Аппликация. — М., 1977. — 176 с.
3. Корчинова О. В. Декоративно-прикладное творчество в детских дошкольных учреждениях. — Ростов н/Д, 2002. — 320 с.
4. Нагибина М. И. Чудеса из ткани своими руками. — Ярославль, 1997. — 208 с.
5. Назарова Л. Д. Фольклорная арттерапия. — СПб., 2002. — 240 с.
6. Основы декоративного искусства в школе / Под ред. Б. В. Нешумова, Е. Д. Щедрина. - М., 1981. - 175 с.
7. Тарабарина Т. И. Оригами и развитие ребенка. — Ярославль, 1997. — 224 с.
8. Халезова Н. Б. Народная пластика и декоративная лепка в детском саду. — М., 1984. — 112 с.
9. Скиданова Л. Я., Сірченко Л. А. Декоративне малювання та аплікація в дитячому садку. — К., 1981. - 64 с.

Питання для обговорення та самоосвіти

- Перелічіть та схарактеризуйте провідні техніки декоративної діяльності.
- Розкрийте зміст основних етапів педагогічної технології супроводження декоративної діяльності.
- Визначте педагогічні завдання, що розв'язуються у процесі занять з декоративного малювання.
- Дайте характеристику засобів навчання декоративного малювання.
- Розкрийте педагогічну технологію теоретичних, практичних і творчих занять з декоративного малювання в різних вікових групах.
- Поясніть художні особливості декоративного ліплення.
- Дайте характеристику матеріалів та обладнання для декоративного ліплення.
- Опишіть техніки ліпного декорування предметів.
- Розкрийте зміст педагогічної роботи з розвитку особистості дитини в декоративному ліпленні.
- Визначте специфіку аплікації як виду декоративної діяльності

Змістовний модуль 5

Тема 1. Нетрадиційні форми роботи з образотворчої діяльності в ЗДО (4 год)

Техніки:

- видування
- відтиск
- мозаїчними мазками
- малювання по сирому листу
- набриск
- грифонаж

- граттаж
- мильними бульбашками
- кляксографія
- малювання крупами; на вологому папері; свічкою; клеєм ПВА; губною помадою; пластиліном; квачиком; пір'ям.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Данько Н. П. Розвиток творчих здібностей молодших школярів [Текст] / Данько Н. П. // Початкова школа. – 2013. – № 4. – С. 1–2.
2. Казакова Р. Г. Малювання з дітьми дошкільного віку: нетрадиційні техніки, планування, конспекти занять / Р. Г. Казакова, Т. І. Сайганова, Є. М. Седова. — М. : Сфера, 2005. – 184 с.
3. Шульга Л. М. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях з малювання: [Конспект лекцій і занять (за матеріалами власного досвіду)] / Л. М. Шульга. – К.: ІСДО, 1996. – 236

Тема 15. Спільна робота дошкільного навчального закладу та сім'ї з питань розвитку дитини засобами образотворчого мистецтва (4 год).

1. Мета, завдання і методи розвитку дитини засобами образотворчого мистецтва в сім'ї.
2. Форми і методи педагогічної взаємодії дошкільного навчального закладу з родинами з питань художньо-естетичного розвитку дітей.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. — К., 2003. — 68 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. — К., 2004. — 352 с.
3. Дронова О. О. Дитячий малюнок як засіб збагачення педагогічної компетентності батьків 11 Вісн. Глухів. держ. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. Вип. 2. — Глухів: ГДПУ, 2003. - С. 45-50.
4. Дронова О. О., Мезіна О. О. Діагностика та корекція внутрішньосімейних стосунків засобами дитячого малюнка/ / Гуманізація навчально-виховного процесу. 36. наук, праць. Вип. ІХ / Заг. ред. Л. Л. Льогенського, В. І. Сипченко. — Слов'янськ, 2000. - С. 126-130.
5. Калмикова Л. О. Сучасні проблеми наступності й перспективності та шляхи їх упровадження 11 Дитинство: Наступність і перспективність: 36. — Переяслав-Хмельницький, 2000. — 189 с.
6. Комплексніше заняття поразвитиютворческихспособностейдошкольников: Метод, пособие / Дві.-сосі.: Н. В. Корчаловская, Г. Д. Посевина. Ростов н/Д, 2003. 288 с. .
7. Крок за кроком в Україні: Посіб. для батьків дошкільнят та соціальних педагогів / Л. В. Артемова. О. І. Кульчицька, Н. М. Голота, Г. В. Сухорукова; Наук. ред. Л. В. Артемової; За заг. ред. С. Чередниченко. — К., 2003. — 384 с.
8. Підкурганна Г. О Художньо-педагогічна підготовка фахівців дошкільного виховання в педагогічному університеті: (Системний підхід). СПб., 1998. 277 с.
9. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності / / Дошк. виховання. — 2002. — № 3. — С. 24—28.
10. Попова О. В. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у ' ХХ ст , - Х.. 2001. -2 5 5 с.
11. Сім'я в умовах становлення незалежної України (1991—2003 рр.): Державна доповідь про становище сімей в Україні за підсумками 2003 р. — К., 2004. — 254 с.
12. І 3. Хоментаскас Г. П. Использование детского рисунка для исследования внутрисемейных отношений // Вопр. психологии. — 1986. — № 1. — С. 160—170.
13. Шульга Л. М. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях з малювання: конспект лекцій і занять (за матеріалами власного досвіду). — К., 1995. - 236 с.

Індивідуальні науково-дослідницькі завдання

1. Підготувати повідомлення про художні напрями в мистецтві минулого і ХХ століття.

2. Підготувати повідомлення про творчість українських художників-ілюстраторів в дитячих книгах та здійснити мистецький аналіз їх ілюстрацій: зв'язок малюнка із змістом літературного твору; предметність, конкретність, точність і чіткість малюнка; особливість композиції; кольорова гама; виразні засоби у створенні художнього образу.
3. Написати мистецтвознавчу розповідь про творчість одного з майстрів українського декоративного мистецтва: Т. Пата, Н. Білокінь, К. Білокур, Є. Миронов, М. Тимченко, Ф. Панко, М. Муха, М. Буряк, М. Приймаченко, П. Хома, Софія і Ірина Гоменюк, О. Поліщук.
2. Вивчення літератури з проблеми розвитку образотворчих здібностей дітей (Н. Сакуліна, В. Котляр, М. Григор'єва, Т. Казакова, Т. Комарова, Є. Ігнат'єв) із досвіду - Л. Шульга. Колоквіум за змістом праць вказаних авторів.
3. Скласти характеристику динаміки творчих здібностей дітей однієї вікової групи ДНЗ за їхніми роботами згідно певної тематики чи серії робіт.
4. Вивчення праць вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячених дитячому малюнку (Д. Сюзлі, К. Річчі, Н. Брауншвіч, А. Бакушинський, Л. Оршанський, А. Рибніков, К. Лепілов, В. Бехтерев, Л. Лампрехт та ін.); підготовка повідомлень (звітів) про зміст праць.
5. Теоретична спадщина видатних дослідників у галузі методики навчання дітей образотворчої діяльності: Є. Фльоріна, Н. Сакуліна, І. Гусарова, З. Ліштван, Т. Комарова, Т. Казакова, Я. Халезова, В. Котляр, Н. Кириченко, Г. Підкурманна та Ін.
6. Характеристика досліджень проблем розвитку образотворчих здібностей і творчості в образотворчій діяльності дітей дошкільного віку (Є. Ігнат'єв, С. Левін, Є. Фльоріна, Н. Сакуліна, Н. Ветлугіна, В. Котляр, і. Комарова, Г. Підкурманна та Ін.).
7. Доберіть самостійно та проаналізуйте джерела інформації про мистецтво українських писанок. Виберіть символи та мотиви орнаментів, які доступні сприйманню та зображенню дітей дошкільного віку.
8. Замалюйте зразки мотивів орнаментів і символів писанок, поясніть їх значення.
9. Складіть (письмово) мистецтвознавчу розповідь про писанкарство для дітей старшого дошкільного віку.

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Методика і педагогічні технології розвитку особистості дитини в процесі образотворчої діяльності

Лабораторне заняття №1

Тема: Малювання.

(2 год.)

Мета: Виробить навички проведення від руки рівної, хвилястої, пунктирної, замкненої та ін. ліній, ознайомлення із зображувально-виразними можливостями кольору, розвивати вміння бачити та домальовувати.

Зміст лабораторного заняття

1. Види малювання
2. Елементи образотворчої мови та виразності малювання.
3. Різноманітні види техніки.
4. Послідовність оволодіння малюванням дітьми дошкільного віку.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання

1. Підготувати ілюстраційний матеріал для занять з малювання враховуючи вікову категорій дітей (на вибір студента)

2. Пояснити дітям техніку штрихування олівцем, запропонувати перелік вправ для формування регуляції рухів руки.

Аудиторні завдання:

1. Намалювати сюжетну композицію використовуючи виражальні властивості кольору.
2. За допомогою ліній та крапок «намалювати» власні ім'я.
3. Виконати зображення різними видами графіки.
4. Оволодіння різними художніми матеріалами (гуаш, акварель, олівці, пастель).
5. Виконати пейзаж, натюрморт, портрет використовуючи різні художні матеріали.
6. Зображення птахів і тварин.

Лабораторне заняття №2

Тема: Ліплення

(2 год.)

Мета: навчання онов формотворення; ознайомлення з видами та можливостями пластичних матеріалів; формування просторової уяви; виховання естетичного смаку.

Зміст лабораторного заняття

1. Види поробок з пластичних матеріалів.
2. Виразні засоби ліплення.
3. Матеріали та устаткування для ліплення.
4. Технічні прийоми ліплення.
5. Показники готовності дитини до діяльності.
6. Послідовність оволодіння дітьми ліпленням.
7. Ліплення по пам'яті «Іграшка».

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання:

1. Підготувати ілюстраційний матеріал для занять із ліплення враховуючи вікову категорій дітей (на вибір студента).

Аудиторні завдання:

2. Виконання монохромної декоративної скульптури.
3. Виконати барельєфну композицію на тему: « У лісі», « На галявині», « У гостях у казки».
4. Виконати ліплення посуду різними способами.
5. Ліплення тварин, птахів.
6. Ліплення постаті людини.

Лабораторне заняття №3

Тема: Аплікація

(2 год.)

Мета: навчання виконання аплікацій; ознайомлення з видами та можливостями паперу; формувати поняття про композиційну рівновагу, технічні прийоми; виховання естетичного смаку.

Зміст лабораторного заняття

1. Види аплікації.
2. Елементи виразності аплікації.
3. Матеріали та устаткування.
4. Технічні прийоми аплікації.
5. Послідовність оволодіння аплікацією.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання:

1. Виконати сюжетну та предметну аплікацію у техніці «Витинанка»

Аудиторні завдання:

1. Виконання серію сюжетних аплікації на тему «Пори року».
2. Виконати аплікації на тему «Осінні квіти», «Весні квіти».
3. Виконати аплікацію, що допоможе ознайомити дітей з основами композиції (рівновага).
4. Виконання декоративних аплікацій.

5. Предметні аплікації.
6. Виготовлення шаблонів і трафаретів.
7. Виготовлення декоративних прикрас для оздоблення виробів із паперу.

Лабораторне заняття №4

Тема: Декоративне малювання.

(2 год.)

Мета: навчити найпростіших вправ петриківського розпису; ознайомити з творчістю видатних майстрів українського декоративного розпису; формувати здібності емоційно насолоджуватись сприйманням творів декоративного розпису.

Зміст лабораторного заняття

1. Види декоративних композицій та їх прикладне призначення.
2. Послідовність оволодіння дітьми декоративним малюванням.

Завдання для обов'язкового виконання

Домашні завдання

1. Підготувати ілюстраційний матеріал для занять із декоративного малювання враховуючи вікову категорій дітей (на вибір студента).
2. Розпис кухонної дощечки.

Аудиторні завдання:

1. Виконання вправ із засвоєння малювання мазка «зернятко», «кривеньке зернятко».
2. Засвоєння малювання елементів декоративного розпису за допомогою пальців.
3. Засвоєння малювання рослин за допомогою елементів декоративного розпису.
4. Підготовка ескізу декоративного розпису кухонної дощечки.

Змістовий модуль 5. Вихователь як організатор, супроводжувач і співучасник образотворчої діяльності дітей

Лабораторне заняття № 5 (2 год)

Тема: Альтернативні підходи до планування образотворчої діяльності

Мета: відпрацювати грамотне планування освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Визначити конкретних цілей, завдань, змісту, форм, методів та засобів досягнення намічених перспектив на певний відрізок часу⁷

Домашні завдання:

1. Ознайомтесь із практикою планування тематичних циклів занять у досвіді педагога Л. Шульги: Шульга Л. М. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях з малювання: конспект лекцій і занять (за матеріалами власного досвіду). — К., 1995. — С. 10—35.
2. Ознайомтесь з річним планом роботи студіїхудожнього витинання. Зверніть увагу на характер поглибленого опанування конкретного виду мистецької діяльності дітьми в процесі занять у студії (гуртку).
3. Ознайомтесь з плануванням занять у молодших різновікових групах на основі публікації: Доронова Т. Н., Якобсон С. Г. Обучение детей 2—4 лет рисованию, лепке, аппликации в игре (младшая разновозрастная группа): Кн. для воспитателя детского сада. — М., 1992.

Аудиторні завдання:

1. Плануючи освітній процес з образотворчої діяльності, пригадайте провідні принципи дидактики: доступності, повторності, міцності, наочності.
2. Перелічіть і поясніть найважливіші принципи планування роботи з образотворчої діяльності. Дайте характеристику видів планування і змісту планів кожного виду.
3. Складіть план роботи гуртка з малювання на рік.

Лабораторне заняття № 6 (2 год)

Тема: Перспективність і наступність в організації образотворчої діяльності в закладі дошкільної освіти та школі (2 год.)

Мета: реалізація програм суміжних ланок освіти з розділу «Образотворче мистецтво», оптимальне поєднання різних видів художньої діяльності - продуктивної (відтворювальної) і

продуктивної (творчої) на ґрунті безпосереднього сприймання світу дитиною та через художні образи у мистецтві.

Зміст лабораторного заняття

Домашні завдання:

1. Для узагальнення і систематизації знань з цієї теми попрацюйте над наочною структурною моделлю перспективності і наступності в організації образотворчої діяльності в ЗДО та школі.

2. Поміркуйте над проблемою зразка в образотворчій діяльності. Спробуйте з'ясувати неоднозначність цінності цього методу

Аудиторні завдання:

1. Якими орієнтовними критеріями вимірюється досягнення дітей в оволодінні конструктивними видами діяльності на кожному етапі навчання і в кінцевому результаті

Аудиторні завдання:

2. Виконання конструювання за допомогою оригамі.

3. Виконання конструювання за допомогою склеювання окремих частин виробу.

4. Виготовлення простих геометричних фігур із паперу і картону.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Особливості підготовки педагога - вихователя до викладання образотворчого мистецтва.
2. Народне мистецтво писанкарства у практиці роботи вихователя.
3. Народне мистецтво декоративного розпису в практиці роботи вихователя.
4. Народне мистецтво гончарства у практиці роботи вихователя.
5. Народне мистецтво вишивки у практиці роботи вихователя.
6. Народне мистецтво витинанки у практиці роботи вихователя.
7. Творчій розвиток дітей засобами образотворчого мистецтва.
8. Розвиток дитячої уяви на заняттях образотворчого мистецтва.
9. Гра, як засіб викладання образотворчого мистецтва в закладі дошкільної освіти.
10. Методичні рекомендації щодо виконання декоративної композиції в техніці витинанка.
11. Методичні рекомендації щодо проведення занять з писанкарства.
12. Методичні рекомендації щодо проведення занять з декоративного розпису.
13. Методичні рекомендації щодо проведення занять з аплікації.
14. Методичні рекомендації щодо проведення занять з образотворчого мистецтва.
15. Методичні рекомендації щодо проведення занять з художньої кераміки.
16. Естетичне виховання дітей засобами образотворчого мистецтва.
17. Естетичне виховання дітей засобами декоративно-прикладного мистецтва.
18. Розвиток творчих можливостей дітей у процесі роботи в техніці монотипії.
19. Методика виконання декоративної композиції текстильної аплікації.
20. Методика освоєння графічного стилю в процесі вивчення образотворчого мистецтва для дітей старшої групи.

Перелік питань до ККР

дисципліна «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва»

1. Охарактеризувати види і жанри живопису. Висвітлити особливості естетичного сприймання творів живопису дошкільниками.
2. Розкрити особливості дитячого малюнка, характерні помилки дітей у малюванні та ефективні методи їх запобігання і виправлення.
3. Описати різні способи вирізування з паперу. Розробити для дошкільників правила роботи з ножицями.
4. Охарактеризувати види малюнка за способами відтворення. Розкрити етапи побудови малюнка.

5. Висвітлити завдання, зміст і методику предметного ліплення в різних вікових групах дошкільного закладу.
6. Скласти план роботи гуртка художньої діяльності на рік.
7. Охарактеризувати види графіки, засоби її виразності.
8. Висвітлити завдання, зміст і методику предметної аплікації в різних вікових групах дошкільного закладу. Довести вплив сенсорної культури вихованців на виразність їхніх робіт.
9. Описати різні способи ліплення іграшкового посуду, пояснити свої дії дітям.
10. Охарактеризувати види і жанри скульптури, засоби її виразності.
11. Розкрити методику предметного малювання з натури, з пам'яті.
12. Запропонувати консультацію для батьків з питання підготовки дітей до школи в галузі образотворчої діяльності.
13. Розкрити види архітектури за цільовим призначенням. Охарактеризувати різні архітектурні стилі.
14. Висвітлити завдання, зміст і методику предметного малювання в різних вікових групах дошкільного закладу. Розкрити методику навчання дошкільників різноманітним способам малювання рослинного світу, птахів, звірів, постаті людини.
15. Скласти план-конспект однотемного заняття з образотворчої діяльності для дошкільників, які мають різний рівень знань, умінь, художньо-творчих здібностей, інтересів.
16. Охарактеризувати найпоширеніші види українського декоративно-ужиткового мистецтва, їх художні особливості в різних регіонах України.
17. Розкрити своєрідність конструювання в дошкільному віці, його зв'язок із грою. Висвітлити завдання, зміст і методику конструювання з будівельного матеріалу в молодшій, середній групах дошкільного закладу.
18. Скласти план-конспект заняття з ліплення для дітей I молодшої групи дошкільного закладу.
19. Обґрунтувати необхідність використання нетрадиційних художніх матеріалів і способів роботи на заняттях з ліплення в різних вікових групах дошкільного закладу.
20. Розкрити методику ознайомлення дошкільників із засобами виразності творів декоративно-прикладного мистецтва. Висвітлити завдання, зміст і методику декоративного малювання в середній групі.
21. Скласти методичні рекомендації для вихователів. Орієнтовна тема: «Організація самостійної художньої діяльності».
22. Проаналізувати розвиток українського образотворчого мистецтва XX-XXI століття.
23. Висвітлити завдання, зміст і методику навчання дошкільників декоративній аплікації в старшій групі ДНЗ
24. Розробити завдання і запитання з теми: «Організація самостійної художньої діяльності дітей 4-го року життя».
25. Проаналізувати творчість видатних художників-ілюстраторів дитячих книг.
26. Розкрити методику використання нетрадиційних художніх матеріалів і способів роботи на заняттях з малювання в різних вікових групах дошкільного закладу.
27. Добрати варіанти програмового змісту для занять з конструювання з паперу на одну тему для дітей різновікової групи.
28. Розкрити методику використання нетрадиційних художніх матеріалів і способів роботи на заняттях з аплікації в різних вікових групах дошкільного закладу.
29. Висвітлити завдання, зміст і методику навчання сюжетно-тематичному малюванню в середній групі ДНЗ.
30. Сформулювати вимоги до малюнка-зразка вихователя.
31. Проаналізувати розвиток українського образотворчого мистецтва ХУШ-ХІХ століть.
32. Охарактеризувати види і способи конструювання. Висвітлити завдання, зміст і методику формування співробітництва між дітьми на заняттях конструювання в різних вікових групах дошкільного закладу.
33. Скласти план-конспект заняття з предметного малювання в старшій групі.

34. Обґрунтувати поняття «композиція» як основу художнього твору, її засоби, особливості ознайомлення дітей дошкільного віку із засобами композиційної виразності.
35. Охарактеризувати особливості організації і прийоми керівництва самостійною образотворчою діяльністю дітей дошкільного віку поза заняттями.
36. Запропонувати добір дидактичних ігор з метою сенсорного розвитку дошкільників, які доцільно використовувати на початковому етапі навчання ліпленню.
37. Обґрунтувати співвідношення навчання і творчості в розвитку зображувальних здібностей у змісті варіативних програм, шляхи і методи активізації творчої діяльності дітей у різних вікових групах.
38. Висвітлити завдання, зміст і методику сюжетного ліплення в середній групі.
39. Скласти план-конспект заняття конструювання з природничого матеріалу за задумом.
40. Розкрити поняття про кольорознавство, техніку та технологію роботи акварельними фарбами.
41. Висвітлити завдання, зміст і методику формування виразності ліпних робіт дошкільників на заняттях з декоративного ліплення за мотивами народних іграшок.
42. Скласти план-конспект заняття з предметного малювання дітей першої молодшої групи дошкільного закладу.
43. Охарактеризувати обладнання для зображувальної і конструктивної діяльності, особливості оформлення мистецького центру в групових кімнатах дошкільного закладу.
44. Розкрити види ліплення за способами зображення, організацію і методику роботи з ліплення в різновіковій групі дошкільного закладу.
45. Скласти план-конспект з предметного малювання для дітей середньої групи дошкільного закладу на закріплення знань і вмій дітей.
46. Зробити порівняльний аналіз методів і прийомів керівництва образотворчою діяльністю на заняттях різного типу: повідомлення нового матеріалу, закріплення набутих знань і вмій, розвиток дитячих задумів.
47. Висвітлити завдання, зміст і методику декоративного малювання в старшій групі.
48. Скласти план-конспект заняття з декоративної аплікації для дітей старшого дошкільного віку. Орієнтовна тема: «Українська витинанка».
49. Охарактеризувати типи, види та структуру занять з образотворчої діяльності та конструювання в дошкільному закладі, зміст структурних елементів заняття.
50. Розкрити методику ознайомлення дошкільників з властивостями художніх матеріалів, технікою роботи з ними (папір, глина, нитки, фарби).
51. Скласти питання обстеження природи для дошкільників перед початком її зображення у малюванні.
52. Проаналізувати розвиток українського образотворчого мистецтва княжої доби та XVI-XVII століть.
53. Охарактеризувати особливості естетичного сприйняття дошкільниками творів графіки, методику ознайомлення їх з дитячою книжковою ілюстрацією, технікою роботи з графічними матеріалами.
- 54.** Скласти план-конспект з предметної аплікації для дітей середньої групи дошкільного закладу.
55. Розкрити особливості формування естетичного ставлення до світу мистецтва у дітей старшого дошкільного віку. Обґрунтувати методи наукового дослідження цієї проблеми.
56. Висвітлити завдання, зміст та методику навчання конструюванню з паперу дітей дошкільного віку, особливості ознайомлення їх з мистецтвом оригамі.
57. Скласти план-конспект заняття з малювання, повідомлення нового матеріалу. Орієнтована тема: «День народження зеленої фарби».
58. Розкрити сутність планування та обліку освітньо-виховної роботи з образотворчої діяльності в дошкільному закладі.

59. Висвітлити методику ознайомлення з технікою і технологією різноманітних видів аплікації дітей старшого дошкільного віку.
60. Скласти план-конспект заняття ліплення з пам'яті. Орієнтовна тема: "Іграшка".
61. Охарактеризувати вимоги до оформлення дошкільного закладу, обґрунтувати вплив інтер'єру на естетичне виховання дошкільників.
62. Розкрити методичні особливості організації гуртків художньо-творчої діяльності у дошкільному закладі.
63. Скласти план-конспект з ілюстративного сюжетного малювання для дітей середньої групи дошкільного закладу.
64. Охарактеризувати питання співтворчості дітей на заняттях з сюжетного ліплення.
65. Розкрити методику ознайомлення старших дошкільників з різними жанрами живопису, навчання дошкільників малюванню пейзажу або портрету.
66. Скласти план-конспект з предметної аплікації для дітей другої молодшої групи дошкільного закладу.
67. Висвітлити питання забезпечення наступності в навчанні образотворчої діяльності в дошкільному закладі і школі, напрямки роботи з сім'єю.
68. Розкрити методику організації естетичного сприйняття дошкільниками творів скульптури, архітектури, роботу дітей за мотивами архітектурної художньої кераміки.
69. Скласти план-конспект заняття з образотворчої діяльності інтегрованого типу (вікова група за вибором).
70. Розкрити зміст і форми методичної роботи з образотворчого мистецтва в дошкільних закладах, призначення методичного кабінету та його комплектування з розділу "Організація образотворчої діяльності дітей дошкільного віку".
71. Висвітлити завдання, зміст і методику навчання дошкільників конструюванню з різних художніх матеріалів та деталей конструктора.
72. Пояснити дітям техніку штрихування олівцем, запропонувати перелік вправ для формування регуляції рухів руки.
73. Розкрити навчання дошкільників декоративному оздобленню ліпних виробів у різних вікових групах.
74. Обґрунтувати необхідність виховання інтересу до зображувальної діяльності і конструювання в першій молодшій групі дошкільного закладу, своєрідність організації і методики проведення занять.
75. Скласти план-конспект ознайомлення дошкільників з властивостями глини.
76. Розкрити навчання дошкільників декоративному оздобленню ліпних виробів у різних вікових групах.
77. Обґрунтувати необхідність виховання інтересу до зображувальної діяльності і конструювання в першій молодшій групі дошкільного закладу, своєрідність організації і методики проведення занять.
78. Скласти план-конспект ознайомлення дошкільників з властивостями глини.
79. Охарактеризувати розвиток образотворчих здібностей, знань і вмінь дітей 3-4 років, визначити критерії і методи вивчення художнього розвитку дітей.
80. Довести необхідність індивідуального підходу до дітей, які мають різний рівень художньо-творчих здібностей, запропонувати методи виявлення художньо-творчих здібностей дітей різновікової групи.
81. Скласти інструктаж дітям про виготовлення з паперу базової форми "Трикутник".
82. Охарактеризувати розвиток образотворчих здібностей, знань і вмінь дітей 5-6 років.
83. Розкрити методику ознайомлення дошкільників з технікою роботи з інструментами (ножицями, стекою, голкою), повідомлення дітям правил техніки безпеки в роботі з ними.
84. Запропонувати поради вихователям, як оформити мистецький центр в груповій кімнаті дошкільного закладу.

4.3 Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Зміст самостійної роботи	Форма звітності	К-сть годин
-------	--------------------------	-----------------	-------------

1.	<p>Опис характеристик соціальних функцій мистецтва в суспільстві. Підбір прикладів, що їх ілюструють- дати характеристики провідних функцій мистецтва естетичної і гедоністичної; описати дублюючі функції – пізнавальну, виховну, освітню, комунікативну, аксіологічну, компенсаторну, прогностичну, медичну, сугестивну;</p> <p>- дати характеристику художніх напрямків в мистецтві минулого і сучасності: міфологічний реалізм античності, середньовічний символізм, мистецтво Відродження, бароко, класицизм, романтизм, реалізм, модернізм, абстракціонізм, сюрреалізм, поп-арт та ін.</p>	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5
2.	<p>Виконання художнього аналізу твору живопису (репродукції художньої картини)</p> <p>- підібрати репродукцію твору живопису одного із жанрів (пейзаж, казково-билинний, побутовий, історичний, натюрморт, портрет);</p> <p>- в письмовій формі дати характеристику основної ідеї, змісту і засобів художньої виразності картини (колір, колорит, композиція, перспектива, малюнок, світло-тінь, деталі).</p>	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5
3.	<p>Виконати мистецький аналіз ілюстрацій до дитячої книги.</p> <p>- підібрати ілюстративну книгу для дітей дошкільного віку; виконати мистецький аналіз ілюстрацій за такими показниками: зв'язок малюнка із змістом літературного твору, його відповідність жанру твору (казка, вірш, оповідання) і предметність, конкретність, точність і чіткість малюнка; особлива цільність і чіткість композиції; різноманітність, персоніфікація, динамічний характер, дієвість головних героїв</p>	Розгляд підготовлених матеріалів під час практичного заняття	5
4.	<p>Аналіз твору скульптури малих форм</p> <p>- підібрати образну скульптурну іграшку; виконати її аналіз за показниками: реальний об'єм, розташований в реальному просторі, контур і силует, розміри і пропорції, динаміка і статика, композиція, колір, матеріал, гра світла і тіні, жанр.</p>	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5
5.	<p>Аналіз твору архітектури.</p> <p>- підібрати фотоілюстрацію архітектурної споруди; виконати її аналіз за критеріями: єдність техніко-економічної утилітарної та художньо-естетичної сторін в архітектурній споруді; відповідність основним вимогам до архітектури: міцність, доцільність, краса; засоби художньої виразності архітектури (архітектурні форми, пропорції, перекриття, ритм, декор, зв'язок з середовищем); тип архітектури, стиль.</p>	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5
6.	<p>Характеристика видів українського декоративно-прикладного мистецтва.</p> <p>- підготувати письмове повідомлення про один із видів українського декоративного мистецтва за таким планом: історія розвитку центру, коло предметів, які виготовляються, їх форми, утилітарне призначення, способи декорування (мотиви, композиції, кольори), майстрів минулого і сучасного часу і підібрати фотоілюстрації.</p>	Розгляд підготовлених матеріалів під час практичного заняття	5
7.	<p>Сенсомоторний розвиток як передумова образотворчої діяльності в період дошкільця.</p> <p>- скласти наочну модель, що зображає сенсорні та моторні чинники, необхідні для образотворчої діяльності дитини: перцептивні дії (велика і дрібна моторика), сенсорні еталони (колір, форма, величина).</p>	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5
8.	<p>Розвиток образотворчих здібностей і творчості образотворчої діяльності дітей.</p> <p>- підібрати дитячі малюнки і виконати їх аналіз з точки зору розвитку образотворчих здібностей: передачі форми, будови, пропорцій, кольору, динаміки, композиції.</p>	Розгляд підготовлених матеріалів під час практичного заняття	5
9.	<p>Виховання і розвиток дітей засобами образотворчої діяльності.</p> <p>- проаналізувати завдання розвитку дітей засобами образотворчого</p>	Обговорення матеріалів	5

	мистецтва і діяльності в Базовому компоненті дошкільної освіти (сфера «Культура»).	під час семінарського заняття	
10.	Характеристика видів образотворчої діяльності і встановлення взаємозв'язку між ними. - створити наочну модель, в якій продемонструвати перелік видів образотворчої діяльності дітей (малювання, ліплення, аплікація, декоративна діяльність) з їх характеристикою; показати взаємозв'язок між ними за принципами: інтеграції, цілісності, комплексності, взаємодії та синтезу мистецтв.	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5
11.	Аналіз сучасних варіативних програм навчання дітей образотворчої діяльності. - виконати порівняльний аналіз варіативних державних програм з розділу «Образотворче мистецтво» за такими показниками: науковість змісту; врахування вікових закономірностей розвитку образотворчих умінь, навичок і творчості, навчання образотворчої діяльності з урахуванням загально дидактичних принципів (доступності, повторності, поступовості та інших); - зробити висновок про співвідношення навчання і творчості в розвитку образотворчих здібностей в змісті варіативних програм.	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5
12.	Організація особистісно-розвивального середовища для образотворчої діяльності дітей. - прочитати статтю «типовий перелік обов'язкового обладнання навчально-наочних посібників для занять художньою практикою та образотворчим мистецтвом // Дошкільне виховання. – 2012. – № 11. – С. 28-31»; - скласти наочну модель особистісно-орієнтованого середовища для розвитку образотворчої діяльності дітей в умовах групи дошкільного навчального закладу і художньої студії в дошкільному навчальному закладі.	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5
13.	Форми і методи організації образотворчої діяльності дітей дошкільного віку. - скласти наочну модель, що ілюструє наповнення структури занять різних типів і видів конкретними методами і прийомами навчання: <ul style="list-style-type: none"> • вступна частина – зацікавленість дітей, повідомлення теми заняття, пояснення способів виконання завдання, закріплення послідовності виконання завдання, заохочення до самостійної творчості; • основна частина – самостійна робота дітей, прийоми індивідуального керівництва; • заключна частина – організація виставки дитячих робіт, їх обговорення і оцінювання. - проаналізувати продукти самостійної образотворчої діяльності дітей: змістовність, зв'язок із заняттями з образотворчої діяльності, прояви самостійності і творчості, практичне використання продуктів СОД.	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5
14	Розробка конспектів спеціальних занять по ознайомленню дітей з творами живопису різних жанрів. - пропонується підібрати репродукції картин одного із жанрів (казково-бیلінного, пейзажного, побутового, портретного, натюрморту); конспект побудувати за такою схемою: тема, мета, обладнання, підготовча робота до заняття; хід заняття (вступна частина, зацікавленість дітей, сприймання твору живопису, заключна частина); використати методи і прийоми – бесіда за картиною, описова розповідь педагога і дітей, явне входження в ситуацію картини, використання поезії, музичних творів, моделювання композиції і колористичної гами картини.	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5
15	Виконання предметних, сюжетно-тематичних і декоративних малюнків.	Розгляд підготовлен	6

	<p>- намалювати в техніці гуашевого і акварельного живопису предметні малюнки, що зображають дерева, будинки, транспорт, тварин, людей; ілюстрацію до казки, декоративні візерунки на геометричних формах (прямокутник, квадрат, шестикутник, коло, овал, розет) та площинних формах предметів (кухлик, куманець, коник, півник, платтячко, писанка);</p> <p>- для виконання завдання використати наочні посібники: Дяченко Н. П. «Малювання в дитячому садку»; Сірченко Л. І., Скиданова Л. Я. «Декоративне малювання в дитячому садку». Альбом. – К. : Рад. школа., 1991.</p>	их матеріалів під час практичного заняття	
16	<p>Виконання творчих робіт з ліплення.</p> <p>- виліпити з глини предмети посуду, використовуючи прийоми колового наліплювання, стрічкового ліплення, людей, використовуючи конструктивний, скульптурний (пластичний) і комбінований способи ліплення, виліпити декоративну пластину або оберіг, використовуючи техніку наліплювання, «виймання» зображення, зрізання частини глина.</p>	Розгляд підготовлених матеріалів під час практичного заняття	6
17	<p>Виконання творчих робіт з аплікації.</p> <p>- виконати з паперу предметні, декоративні і сюжетно-тематичні аплікації, використавши техніки прямолінійного, криволінійного, багат шарового, симетричного і силуетного вирізання; виконати складну витинанку;</p> <p>- для виконання завдань скористатись посібниками авторів І. Гусарової, З. Богатєєвої, М. Гусакової, Л. Сухавської, А. Грибовської, І. Ликової.</p>	Розгляд підготовлених матеріалів під час практичного заняття	6
18	<p>Розробка перспективного і календарного планів роботи з образотворчої діяльності для однієї з вікових груп.</p> <p>- взявши за основу завдання однієї із базових програм, розробити перспективний план на квартал і календарний на тиждень, дотримуючись таких принципів планування: неухильне виконання завдань з усіх розділів програми (навчання зображення предметів, сюжетів, візерунків, ознайомлення з творами образотворчого мистецтва та різними техніками роботи); врахування сезонності та вражень дітей від оточуючого життя; врахування принципів дидактики (доступності, поступовості, повторності) для формування образотворчих умінь і навичок; взаємозв'язок різних видів образотворчої діяльності; зв'язок з іншими розділами програми.</p>	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5
19	<p>Виконати порівняльний аналіз змісту навчання образотворчої діяльності в старшій групі ДНЗ і розділу «мистецтво» в програмі першого класу школи.</p> <p>- порівняти завдання навчання образотворчої діяльності в програмах ДНЗ і початкової школи за такими показниками: характеристика завдань ознайомлення з мистецтвом, завдання навчання малювання, техніка роботи з різними зображувальними матеріалами.</p>	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5
20	<p>Змоделювати процес співпраці ДНЗ з родинами з питань розвитку дитини засобами образотворчого мистецтва.</p> <p>- щоб спроектувати співпрацю з родинами на матеріалі образотворчої діяльності дітей, радимо скористатися схемою у навчальному підручнику «Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі» За заг. ред. Г. В. Сухорукової. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. – С. 359.</p>	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5
21	<p>Характеристика інноваційних напрямів в галузі навчання образотворчої діяльності дітей дошкільного віку.</p> <p>- визначити педагогічні інновації в навчанні образотворчої діяльності дітей дошкільного віку, які представлені у змісті навчального підручника «Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі» За заг. ред. Г. В. Сухорукової. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. – 376 с.;</p> <p>- зробити огляд інновацій в цьому аспекті в сучасній періодичній</p>	Обговорення матеріалів під час семінарського заняття	5

літературі.		
-------------	--	--

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Контроль за роботою студентів здійснюється шляхом поточної перевірки знань (усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування, письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного тестування).

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Дистанційне навчання здійснюється за допомогою комп'ютерних телекомунікацій, має наступні форми поточного контролю:

- Система Moodle - це платформа, на якій розміщені навчальні матеріали, реалізується спілкування “студент-студент”, “студент-викладач”, контролюються знання студентів, але й здійснювати управління освітнім процесом.
- GOOGLE Meet – проведення дистанційних конференцій, лекційних, семінарських та лабораторних занять, інших форм навчальних занять, проведених за допомогою засобів телекомунікацій і інших можливостей; Всесвітньої павутини.

V семестр

	Вид діяльності	Кількість	Максимальний бал	Всього
1.	Семінарське (практичне) заняття	22	2	32
2.	Самостійна робота	21	2	10
3.	Лабораторне заняття	6	2	18
4.	Екзамен	1	13	40
Всього за V семестр				100

Критерії оцінки виконання навчальних завдань є одним з основних способів перевірки знань, умінь і навичок студентів з дисципліни «Основи образотворчого мистецтва з методикою». При оцінці завдань за основу слід брати повноту і правильність їх виконання. Необхідно враховувати такі вміння і навички студентів:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання;
- викладати матеріал логічно й послідовно;
- користуватися додатковою літературою.

Оцінки «відмінно» заслуговує студент, який має глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідає на поставлені запитання.

Оцінки «добре» заслуговує студент, який має ґрунтовні знання навчального матеріалу; надає аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності.

Оцінки «задовільно» заслуговує студент, який має посередні знання навчального матеріалу, надає мало аргументовані відповіді. Знання студента мають фрагментарний характер. У відповіді допущено декілька суттєвих помилок.

Оцінки «незадовільно» заслуговує студент, який не володіє термінологією, виявляє незнання значної частини навчального матеріалу та основних фундаментальних положень, робить істотні помилки у відповідях на запитання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	

60-63	Е		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VIII. Основні та допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Багатеева З. А. Заняття аппликацией в детском саду. – М. : Просвещение, 1987.
2. Багатеева З. А. Мотивы народных орнаментов в детских аппликациях. – М. : Просвещение, 1986.
3. Бореев Ю. Б. Эстетика. – М. : Политиздат, 1988.
4. Григорьева Г. Г. Развитие ребенка в изобразительной деятельности. – Учебное пособие. – М., 2000.
5. Долинна О., Низковская О. Програми для дошкільця в освітньому просторі України // Дошкільнє виховання. – 2011. – № 9.
6. Дубовик М. Ф. Ліплексія в дитячому садку. – К. : Рад. школа, 1984.
7. Казакова Т. Г. Изобразительная деятельность младших дошкольников. – М.: Просвещение, 1980.
8. Казакова Т. Г. Развивайте у дошкольников творчество. – М. : Просвещение, 1985.
9. Кириченко Н. Т. Сюжетне малювання в дитячому садку. – К. : Рад. школа, 1986.
10. Комарова Т. С. Изобразительная деятельность в детском саду. – М. : Просвещение, 1982.
11. Косминская В. В., Халезова Н. Б. Основы изобразительного искусства и методика руководства изобразительной деятельности детей. – М. : Просвещение, 1986.
12. Котляр В. П. Основы образотворческого искусства і методика художнього виховання: навчальний посібник. – К. : Кондор, 2009.
13. Котляр В.П. Основы художнього виховання дітей. – Донецьк: Ноулідж, 2010.
14. Кузнецова Л. С. Беседы об изобразительном искусстве и архитектуре. – К. : Рад. школа, 1989.
15. Лиштван З. В. Конструирование. – М. : Просвещение, 1981.
16. Мухина В. С. Изобразительная деятельность ребенка как форма усвоения социального опыта. – М. : Педагогика, 1981.
17. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з мистецтвом витинанки: Методичні рекомендації / Укл. Ликова И. О., – К. : ІСДО, 1995.
18. Погодина С.В. Развитие детского изобразительного творчества: история и перспективы. Lambert. Academic Publishing, 2013.
19. Погодина С.В. Теория и методика развития детского изобразительного творчества. Учебное пособие – М.: Академия, 2014.
20. Сакулина Н. П. Рисование в дошкольном детстве. – М. : Просвещение, 1965.
21. Скиданова Г. В., Сірченко Л. І. Декоративне малювання в дитячому садку. Альбом. – К. : Рад. школа, 1991.
22. Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво в дошкільному навчальному закладі. За заг. ред. Г. В. Сухорукова. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011.
23. Сухорукова Г. В., Ступак О. В. Українські витинанки. – К. : Грай лик, 1995.
24. Сухорукова Г. В. Розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку в самостійній образотворчій діяльності. / Розвиток дитини-дошкільника : сучасні підходи та освітні технології : Монографія / Г. В. Беленька, Н. М. Голота, А. М. Гончаренко та ін.; за ред. І. І. Загарицької. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – С. 145-181.

25. Теория и методика изобразительной деятельности в детском саду / Ред. Косминская В. Б. и др., – М. : Просвещение, 1985.
26. Федій О. А. Естетотерапія. Навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : Вид-во «Центр учбової літератури», 2012. – 304 с.
27. Халезова Н. Б., Курочкина Н. А., Пантюхина Г. В. Лепка в детском саду. – М. : Просвещение, 1986.
28. Чумичева Р. М. Дошкольникам о живописи. – М. : Просвещение, 1991.
29. Шевчук А. Дитина у світі культури : орієнтири до освітньої лінії // Дошкільне виховання. – 2012. – № 9.
30. Шульга Л. М. Развитие творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях з малювання. – К. : ІСДО, 1995.
31. Эстетическое воспитание и развитие детей дошкольного возраста: Учебное пособие для студентов / Е. А. Дубровская, Т. Г. Казакова и др. – М., 2002.

Допоміжні:

1. Антонович Є. А., Захарчук Р. В., Чутай Р. В., Станкович М. С. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів : Світ, 1993.
2. Волков Н. Н. Восприятие картины. – М., 1976.
3. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – К. : Либідь, 1994.
4. Компанцева Л. В. Поэтический образ природы в детском рисунке. – М. : Просвещение, 1985.
5. Курочкина Н. А. Детям о книжной графике. – Спб. : Акцидент, 1997.
6. Лекції з історії світової та вітчизняної культури / Ред. Яртіся А. В. – Львів : Світ, 1994.
7. Методика обучения изобразительной деятельности и конструированию / Ред. Коваровой Т. С. – М. : Просвещение, 1986.
8. Нападій Н.В. Співпраця батьків та вихователів у процесі ознайомлення дітей дошкільного віку з роботами майстрів авторських декоративних розписів // Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 9 – Глухів: ГДПУ, 2007.
9. Нападій Н.В. Оздоровлення і розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2011.
10. Нападій Н.В. Розвиток творчості дітей старшого дошкільного віку в декоративній діяльності / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.22. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2012.
11. Нападій Н. Майстерня. Аплікації, які потішають пальці. // «Джміль» Додаток до журналу МОН України «Дошкільне виховання» №1(81), 2016. – С.20-21.
12. Нападій Н. Художня студія. Чарівна зимова ніч. Колективний колаж. // «Джміль» Додаток до журналу МОН України «Дошкільне виховання» №6, 2015.
13. Нариси з історії українського мистецтва / Ред. В. Г. Заболотного. – К. : Рад. школа, 1976.
14. Нельговський Ю. П., Степовик Д. В., Членова Л. Г. «Українське мистецтво». – К. : Рад. школа, 1976.
15. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з мистецтвом живопису. Упор. Підкурманна. – К. : РМК, 1991.
16. Пантелеев И. Н., Максимов Ю. В., Пантелеева Л. В. Декоративное искусство – детям. – М. : Просвещение, 1976.
17. Підготовка до школи в дитячому садку. – К. : Рад. школа, 1989.
18. Сакулина Н. П., Коварова Т. С. Изобразительная деятельность в детском саду. – М. : Просвещение, 1983.
19. Сірченко Л. І., Скиданова Л. Я. Декоративне малювання в дитячому садку. Альбом. – К. : Рад. школа, 1991.
20. Україно, нене моя! / Укл. Шевченко О. – К. : Веселка, 1993.

21. Українська культура: історія і сучасність / Ред. Черепінової С. О. – Львів : Світ, 1994.
22. Український живопис / Величко Ю. В. – К. : Мистецтво, 1985.
23. Халезова Н. Б. Народная пластика и декоративная лепка в детском саду. – М. : Просвещение, 1984.
24. Чарівний світ живопису. / Упор. Белкіна Е. В. – К. : РМК, 1991.
25. Шульга Л. Подуй в соломинку – намалюй картинку // Джміль.–2011.– № 1.

